

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กีฬา คุณธรรมและความปลอดภัย มีความเกี่ยวข้องกันมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาจากเอกสาร บทความ ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของกีฬา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๕ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๒๔ : ๑๔๙) ได้ให้ความหมายของกีฬาไว้ว่า กีฬา หมายถึง การแข่งขัน การเล่น เพื่อความสนุกสนาน โดยมากเพื่อเป็นการบำรุงแรง

สุเทพ ชูสิมา (๒๕๒๗ : ๑๔) การกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเล่นเพื่อความสนุกสนานและแสดงออกซึ่งความสามารถและความสวยงาม ด้วยการเคลื่อนไหวของร่างกายในเวลาว่างและให้เป็นไปตามกฎและระเบียบที่วางไว้ ทั้งนี้ไม่หวังผลตอบแทน นอกจากผลที่เกิดจากกิจกรรมในตัวของมันเอง เท่านั้น

ชูจิตต์ รัตตสาร, ธีรัฐ อินทรปาน และประพันธ์ กิ่งมิ่งแส (๒๕๐๙ : ๕๑-๕๖) ได้กล่าวถึงกีฬาใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. กิจกรรมทางกายใด ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเล่นและอยู่ในรูปของการต่อสู้ จะโดยลำพังหรือแข่งกับผู้อื่นได้ จัดได้ว่าเป็นกีฬา

๒. ถ้ากิจกรรมนี้เกี่ยวกับการแข่งขัน ก็ควรจะแข่งขันกันอย่างมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และเมื่อจัดว่าเป็นกีฬาแล้ว ก็ควรเล่นกันอย่างถูกต้องและยุติธรรม มิฉะนั้นแล้วนับว่าเป็นกีฬาไม่ได้... และได้กล่าวถึงความสำคัญของการกีฬาไว้ดังนี้

๑. ความซื่อตรงในการแข่งขัน เป็นหลักประกันว่า คุณค่าของกีฬาโดยทั่ว ๆ ไป ที่วางไว้เป็นของแท้ แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมของมนุษย์ในวงการกีฬา

2. กีฬาส่งเสริมให้คนได้เผชิญกับบรรยากาศที่รื่นรมย์และเป็นบรรยากาศแห่งความจริงใจ ทำให้รู้จักซึ่งกันและกันและนับถือกันมากขึ้นและตื่นตัวในเรื่องความสามัคคี รักที่จะปฏิบัติตนในทางที่ตรงและไม่สนใจในสินจ้างรางวัล เป็นการสร้างให้เกิดความคิดแนวใหม่ในการสร้างความสัมพันธ์อันที่พี่น้อง

3. ความเป็นหมู่คณะในการกีฬา ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับความรักในครอบครัว มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ความรู้สึกอบอุ่นใจ มีมิตรภาพซึ่งเกิดจากการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาเหล่านี้ เป็นความผลไปสู่การอยู่ร่วมกัน การกีฬายังมีส่วนในการพัฒนาคนให้มีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิดและทำตัวได้เก่งยิ่งขึ้น มีระเบียบวินัยและเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการกีฬาและการแข่งขันกีฬาไว้เมื่อปี พ.ศ. 2531 ดังนี้

. . . การแข่งขันกีฬาต้องให้เป็นไปเพื่อการกีฬา ให้รู้จักความสามัคคี เล่นกีฬาไปตามกติกา ให้รู้จักแพ้ รู้ชนะ ไม่ใช่กีฬาแพ้แต่คนไม่แพ้. . .

กีฬาเป็นยารักษาพิเศษ ชื่อว่ายายาเป็นของดีใช้รักษาโรคได้ แต่ถ้าใช้ยาไม่ถูกทางเป็นยาพิษได้ การกีฬาก็เช่นเดียวกัน ต้องเล่นกีฬาเพื่อกีฬา ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องช่วยดูแลให้การกีฬาเป็นไปด้วยความยุติธรรมถูกต้อง จะทำให้การกีฬาได้พัฒนาขึ้นไปเป็นลำดับ. . .

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร มีพระราโชวาท เกี่ยวกับการเล่นกีฬาและการแข่งขันกีฬาไว้ในปีเดียวกัน ดังนี้

. . . การเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ. . . นักกีฬามีโอกาสอันงดงามที่จะสร้างชื่อเสียง เกียรติยศและความนิยมให้แก่ตนเองแก่ประเทศชาติ. . . ชัยชนะในการแข่งขันนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญควรมุ่งหมาย แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นอยู่ที่ความเป็นนักกีฬาที่แท้จริง ทั้งในกาย ในใจ ที่แต่ละคนต้องพยายามรักษาไว้โดยเคร่งครัด เทียงตรง และมั่นคงทุกเมื่อ แล้วแสดงออกมาให้ปรากฏเด่นชัดเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก ความเป็นนักกีฬาที่ดีจะส่งเสริมชัยชนะให้ยิ่งสูงขึ้น เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรี สำหรับคนไทยและนักกีฬาอย่างถาวรแท้จริง. . .

จอมพลถนอม กิตติขจร (คำปราศรัย, 2516 : 24) ได้กล่าวถึงการกีฬาและการแข่งขันกีฬาไว้ดังนี้

. . . การกีฬาเป็นกิจกรรมในการพัฒนาบุคคล ตามนโยบายของรัฐบาล ได้พยายามส่งเสริมสนับสนุนมาทุกวิถีทาง เช่น การจัดให้มีการแข่งขันกีฬาเขตแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นการแข่งขันระดับชาติ เพื่อมุ่งหมายให้พลเมืองของชาติ มีฝีมือทางกีฬา มีคุณธรรมทางใจ มีร่างกายสมบูรณ์ เมื่อประชาชนมีความสมบูรณ์พร้อมพร้อมทุกด้านแล้ว ประเทศไทยก็จะเจริญรุ่งเรืองอย่างไม่มีปัญหา. . .

ความหมายของคุณธรรม

"คุณธรรม" ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายแนวทาง ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้
กมล, ทองธรรมชาติ (2525 : 80) ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมหรือหลักความประพฤติที่เป็นคุณประ โยชน์ต่อผู้ยึดถือปฏิบัติตาม

กรมวิชาการ (2524 : 4) ได้กล่าวว่า คุณธรรม คำนิยม ลักษณะนิสัยทั้งสามคำนี้ว่า แม้จะไม่มี ความหมายอันเดียวกัน แต่ก็พอจะจัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกันได้ คือ เป็นเรื่องของความคิด จิตใจ อารมณ์ แล้วแสดงออกทางกายและทางวาจา

วิระ บำรุงรักษ์ (อ้างถึงใน สุเทพ ชูลิมา, 2527 : 16) ให้ความหมาย คุณธรรม (Virtues) คือ ความรู้สึกนึกคิด (Mental Attitude) หรือสภาพของจิตใจที่เป็นกุศล คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออก เป็นการกระทำ พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นและคุณธรรมนี้เกิดขึ้นได้ เพราะจิตรู้จักความจริง (Truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty)

ความปลอดภัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ 2524 (ราชบัณฑิตยสถาน 2530 : 328) ให้ความหมายคำว่า ปลอดภัย ว่า เป็นคำกริยา แปลว่า พ้นภัย ดังนั้น คำว่า ความปลอดภัย จึงเป็นคำนาม แปลว่า ความพ้นภัย

ฟอง เกิดแก้ว (2523 : 3) ได้ให้ความหมายเชิงประยুক্তของคำว่า ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การที่ร่างกายปราศจากอุบัติเหตุหรือทรัพย์สินปราศจากความเสียหายใด ๆ

ความสำคัญของกีฬากับคุณธรรม ได้มีบุคคลกล่าวไว้ ซึ่งพอจะนำมาประมวลได้ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (พระบรมราชโองการ 2504 : 145)

"การกีฬานั้น เป็นอุปกรณ์การศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการกล่อมเกลาให้เด็ก มีจิตใจอดทน กล้าหาญ รู้แพ้ รู้ชนะ ปลูกฝังพลานามัยให้แข็งแรง เป็นปัจจัยส่งเสริม ให้เด็กมีสมรรถภาพ ทั้งในทางจิตใจและร่างกาย เป็นผลสืบเนื่องไปถึงการเป็น พลเมืองของชาติ อันเป็นยอดแห่งความปรารถนา"

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี นักการศึกษาที่สำคัญยิ่งของไทยท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึงกีฬา กับคุณธรรมไว้มากมายหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทละครและบทเพลง ซึ่งพอ สรุปรมาเสนอโดยย่อต่อไปนี้

ความมีน้ำใจนักกีฬา ท่านได้อธิบายไว้ว่า ที่เรียกว่าใจลูกผู้ชายหรือใจนักเลงหรือ ใจเสือป่า หมายความว่าความอย่างเดียวกัน คือ หมายถึง น้ำใจนักกีฬา ซึ่งไว้ใจได้ทั้งมิตร ทั้งศัตรู และใคร ๆ ทั้งหมด เพราะน้ำใจที่สุภาพและรักเกียรติ (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ้างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 122)

คติพจน์ของ "ครูเทพ" หมวคน้ำใจนักกีฬา มีดังนี้

น้ำใจนักกีฬา ยามชนะไม่ตื่นตัว ยามแพ้ไม่เสียขวัญ ฉะนั้นน้ำใจนักกีฬาชนะ เป็น แพ้เป็น

โลกบูชาน้ำใจนักกีฬา แต่โลกดูถูกน้ำใจที่ไม่ใช่กีฬา

ใครเล่นอย่างนักกีฬา เขาทำงานอย่างนักกีฬาด้วย

ใครไม่เล่นอย่างนักกีฬา อย่าหวังว่าเขาจะทำงาน ด้วยน้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาอยู่ที่หัวใจ มิใช่อยู่ที่ลำแข้ง ฉะนั้นน้ำใจนักกีฬา ไม่จำเป็นมีแข้ง นักกีฬาและแข้งนักกีฬา ไม่จำเป็นมีน้ำใจนักกีฬา

เราค่านับน้ำใจนักกีฬาอย่างผ่าเผย เราไม่เงยดูหน้า คนป่าเถื่อน

อันน้ำใจนักกีฬามหาชาติ ไม่ว่าใครบูชาไว้ทุกเมื่อ ชาคน้ำใจนักกีฬานี้หน้า เบื่อ

คนไม่เชื่อและไม่ไว้ใจเลย (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ้างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 123)

คุณธรรมด้านการควบคุมอารมณ์ ความอดทนและอดกลั้น ไม่โมโหง่าย ไม่แสดงความ ดีใจ เสียใจ จนเกินเหตุ ไม่อาฆาตมาดร้าย ไม่เอาแต่ใจตนเอง ปรากฏอยู่ในบทความ เรื่อง "งานกับเล่น เนื่องด้วยจิตต์" ตอนที่หนึ่ง ดังนี้

โลกธรรม 8 ที่ว่าเป็นเครื่องมือสำหรับฆ่าชาวทนามแห่งโลกียสุขนั้น เป็นอย่างหนึ่ง ซึ่งพระบรมศาสดาของเราได้ประทานไว้ เพราะเมื่อใครรู้จักประสบ ลาภ, ยศสรรเสริญ, สุขกับความเสื่อมของทั้ง 4 อย่างนี้ รวมเป็น 8 อย่าง ผู้นั้นจะกลัวทุกข์ ทำไม ? นักกีฬาผู้ชนะได้อะไร แล้วไม่เห่อ ไม่ตื่นตัวจนเกินไป แสดงความยินดีเพียงเป็นอชฌาสัย ผู้ดีที่รู้ความดีของผู้ให้ก็พอแล้ว ไม่ใช่หรือ? ฝ่ายเมื่อแพ้แล้วคือเมื่อไม่ได้รับหรือพลัดพรากจากอิฏฐารมณ์ทั้ง 4 ด้าน หรือแต่ละอย่าง ๆ ก็ตีข่มโลก, โทส, โมโห, ตัวอกุศลมูลใหญ่ไว้ได้ เชื่อมั่นในอนัตตา ความเป็นตัวตนมากเกินไป โศก (ความแค้นใจ) บริเทเวท (ร้องไห้คร่ำครวญ) ทุกข์ (ความลำบากกาย) โทษนัส (ความลำบากใจ) อุบายาส (ความคับแค้นใจ) จะเยี่ยมกรายเข้ามาได้ยากเข้า นักกีฬาเช่นนี้ชนะกูดสนุก แพ้ก็ไม่ทุกข์ ตั้งหน้าเล่นการเล่นของตัวต่อไปทุกเมื่อเชื่อวันจนตลอดอายุขัย ซึ่งควรจะยืนยาวไม่น้อย เพราะบริบูรณ์ทั้งกำลังกายและกำลังใจ นี่นับเป็นหลักสำคัญสำหรับเราทั้งหลายได้อย่างหนึ่ง (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี 2464 : 21-22)

คุณธรรมด้านกิริยา มารยาท การควบคุมอารมณ์ ความอดทน การยึดมั่นในความยุติธรรม ปรากฏในบทกวีชื่อ "นักกีฬา"

ยึดทั้งแพ้และชนะประหลาดนัก
ไม่รู้จักอาฆาตหรือหวาดเกรง
ไม่ยอมแพ้ เว้นแต่มีใครชนะ
ไม่ลดละแต่ไม่ใช่ข่มเหง
ต้องการแต่แฟร์เพลย์ เล่ห์นักเลง
ยุติธรรม เธอเอง-ใช้อื่นไกล

ฉันชมชอบนักกีฬาผู้สามารถ
เธออาจดั่งพระยาราชสีห์
สุภาพทั้งกิริยาและพาที
งามอ่อนโยนอย่างสตรีที่น่ารัก
ทรวดทรงงามกล้ำเนื้อถนัดเห็น
ใจเยือกเย็นยิ้มละม้ายให้ประจักษ์

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ้างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 125)

015335

การฝึกซ้อมกีฬา ก็สร้างคุณธรรมได้หลายประการ ดังบทกวีชื่อ "การฝึกซ้อม" ดังนี้

ส่วนใจหัดนิสัยให้รำ เริง
 เชี่ยวชาญ เข็ง รัง ใจไม่บ้อแบ้
 ใจ เป็นน่ายกาย เป็นบ่าว เข้าแบบแท้
 ค่อย เกียงแก๊กิ เลสตาม เหตุการณ์
 ไม่นุณ เฉียว เปรี๊ยว เปลี่ย เสียสติ
 ไม่หุดหู้ดูซิไม่ฟุ้งซ่าน
 ความประหม่าพาฟกสะทกสะท้าน
 ค่อยรำคาญหาญแก้แค้นห่างไป

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 125)

คุณธรรมในด้านการปฏิบัติตามกฎกติกาการเล่น ก็มีความหมายอย่างลึกซึ้งในบทกวี
 ชื่อ "แฟร์เพลย์" ดังนี้

โปรดให้ฉันรู้จัก
 รักษากติกาการเล่น
 เพื่อฉันจักได้ไม่เป็นคน
 เห็นแก่ตัวชั่วช้า
 อนึ่งโปรดให้ฉันพ้นจาก
 อยากรได้ดาว เดือน เหมือนบ้ำ
 หรือเฝ้าแต่มีบน้ำตา
 ร้องหาลูกบ๊ีบแตกแล้ว
 อนึ่งรักกับทวงต่างกัน
 ให้ฉันแยกได้คล้องแคล้ว
 รักคือแสงสว่างพรายแพรว
 หลงแล้วมีคมนอนทกาล
 ให้ฉัน เปี่ยมด้วยความรัก
 หักห้ามความหลง เท่อรำน
 ถ้าฉันจักต้องทรมาน
 ให้ฉันขึ้นบานอดทน
 นิคมหน้อยชมสม เป็น
 บ้ายอบเห็น เป็นผล
 ผิดกับสรร เสริฐคุณคน
 โปรดฝึกฝนฉันซ้ำของ
 อนึ่งโปรดหัดฉันให้เชี่ยวชาญ
 ใน เข็งชิงชัยทั้งผอง
 แต่ครั้งถึงคราวฉันต้อง
 พ่ายแพ้ให้ฉันแพ้ เป็น

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 126)

คุณธรรมของผู้เล่นกีฬา ในด้านการเชื่อฟังผู้ตัดสิน ปรากฏในบทกวี ดังนี้

ในอันเอาเปรียบไซร้	ไม่มี
ขอยุติธรรมที	เถอะเนื้อ
จริงถาเล่นก็ตี	ใดแปลก
จริงอย่าเป็นเล่นเก้อ	เล่นเพื่อ พาลจริง
ค่านมดีผู้	ตัดสิน
นักกีฬาดีฉิน	ชั่วช้า
ชอบมิชอบกัน	ยอมอย่างนักกีฬา
ตั้งท่านฟังท่านถ้ำ	ตั้งนี้มีวินัย

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 127)

บทกวีชื่อ "นักกีฬา" กล่าวถึง คุณธรรมของนักกีฬาที่ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล ดังนี้

เธอชิงชังเชิงชิงช้อย่างไม่เลือก
 เช่นกลัว เกลือกอามิสพิศคลิบ
 แพ้ชนะ เป็นได้ไม่งูบงิบ
 คุณค่าแข่งควรหยิบยื่นบูชา
 เธอกล่าวว่าการกีฬาอานามิส
 ว่ามีฤทธิ์มมนิสัยได้อย่าง
 แท้จริงเด็ก เกิดเป็นนักกีฬา
 อนามิสก่อนมาเสียคนไป
 การกีฬาดุจศึกษาควรสร้างมนุษย์
 ช่วยกันจุดทั้งกระบี่ให้ไฟได้
 เราเคยปั้น เทวดามาแต่ไร
 ยกกระบี่เกิดได้เทวดาเอง

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 128)

คุณธรรมในด้านความสุภาพอ่อนน้อม ความสัตย์สุจริต ความบริสุทธิ์ทั้งกายใจ ปราภฏ
โนบทกวี ดังนี้

นักกีฬาสารรูปล้วน
เลิศมิตร เลิศมนุษย์ใน
ใครใครก็ไว้ใจได้หมด

กายใจดำรุญ
โลกนี้
แม้ศัตรูยังสืบทักให้อภัยครัน

าถา

งามทรงสมด้วย
งามจิตรมิตรภาพวาน
งามสัตย์สุจริตขาน
งามกว่างาม เพราะหน้า

บริหาร
คบค้า
เขต เขื่อ ถือ เทอญ
นึ่ง เนื้อ นวลหงษ์

ของงวีรชาติ เขื่อ
เป็นนักกีฬาไกร
ครบถ้วนส่วน ร้อยใน
บริสุทธิ์กายใจนำว

ชาวไทย
เกริกด้าว
อนาคค
โลกน้อยนิยมชม

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : 131)

บทกวีชื่อ "น้ำใจนักกีฬา" ได้ให้ความหมายเชิงคุณธรรมไว้หลายประการ ดังนี้

เชื่อย่าประชดใช้
เพราะ เลิศนักกีฬาหรือ
กีฬาธรรมผมำ เสมอถือ
ไทยเทศทุก เพศชั้น

คือคำว่า เป็น
จึงละนั้น
กันทั่ว
ชอบ เขื่อนักกีฬา

ปัญหาคอยู่ที่น้ำ
เล่น เก่งแต่ใจคอ
เล่นไม่ เก่งใจพอ
ดีกว่ากันแน่แท้

ใจหนอ
ฝ่อแม่
ตระหนัก นักเลง
เก่งด้วยดีไซ

โลกานู เคราะห์ได้
หากเกิดนักกีฬาไกร
ธรรมานู เคราะห์ใน
จึงมนุษย์ทั่วหล้า

ตั้งใจ
เกริกหล้า
ใจเที่ยง จอมธรรม
โปรคน้ำใจเจริญ

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน วิโรจน์ วงษ์ทน 2530 : หน้าเดียวกัน)

บทเพลงกราวกีฬา มีความหมายเชิงคุณธรรมที่ยอมรับกันว่ามีความสมบูรณ์ที่สุด ดังนี้

พวกเรานักกีฬา ใจกล้าหาญ	เชี่ยวชาญชิงชัย ไม่ย่อถอย
ครวญชนะรุกใหญ่ ไม่รีรอ	คราวแพ้ก็ไม่ท้อ กัดฟันทน
สร้อย ฮิม ฮิม ฮิม ฮิม ฮิม กีฬา กีฬา เป็นยาริเศษ ฮ้าไฮ้ ฮ้าไฮ้ กีฬา กีฬา เป็นยาริเศษ	
แก้กองกิเลสทำคนให้เป็นคน ผลของการฝึกตน เล่นกีฬาสากล ตะล้า ล้า	
ร่างกายกำยำ ล้ำเลิศ	กล้ามเนื้อก่อเกิด ทุกแห่งหน
แข็งแรงทรหด อดทน	ว่องไวไม่ย่อ ระวังใคร
สร้อย...	
ใจคอมั่นคงทรงศักดิ์	รู้จักทีหนิติโล
รู้แพ้รู้ชนะรู้ภัย	ไวใจได้ทั่วทั้งรักชัง
สร้อย...	
ไม่ชอบ เอา เปรียบ เหยียบแข่งขัน	สู้กันซึ่งหน้าอย่างลับหลัง
มีส่วนร่วมตัว เบื่อ เหลือกำลัง	เกลียดชังการเล่น เห็นแก่ตัว
สร้อย...	
เล่นรวมกำลังกันทั้งพวก	เอาชัยสะดวกมิใช่ชั่ว
ไม่ว่างานหรือ เล่น เป็นไม่กลัว	ร่วมมือกันทั่วก็ ไชโย
สร้อย...	

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงโน มงคล พรหมสาขา ณ สกลนคร 2492 : 77)

สำหรับกีฬาฟุตบอล ท่านให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ดังข้อความต่อไปนี้

. . .งานริเริ่มของท่าน ลงได้ทำแล้ว แม้แต่มีอุปสรรคใด ๆ มาขัดขวาง ท่านก็ไม่ยอมหยุด เพราะท่านได้คิดโดยรอบคอบแล้วว่าสิ่งที่ท่านได้ทำไปนั้น ถูกต้องและทำได้ ท่านก็ได้อดทนทำต่อไปจน เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม เช่น ริเริ่มต่าง ๆ ฝึกหัดเล่นฟุตบอล เพื่อให้เริ่มจัดการแข่งขันฟุตบอลระหว่างโรงเรียน ให้มีไล์ท์เป็นรางวัลของกรมศึกษาธิการ เป็นครั้งแรก เรื่องนี้ไม่ได้รับความสนับสนุนและร่วมมือไม่เห็นชอบในหมู่ผู้ปกครองนักเรียน ทว่าการ เล่นฟุตบอล อาจจะถึงตายก็ได้ ท่านก็มีได้ลดละ ไม่ยอม เลิกการเล่นฟุตบอล เพราะท่านคิดการณ์ไกลกว่านั้น ท่านเห็นว่า การบาดเจ็บอาจมีบ้าง ก็เป็นส่วนน้อย ถ้าจะได้เล่นกัน โดยระมัดระวัง การเจ็บป่วยถือว่าเป็นโดยบังเอิญ การ เล่นฟุตบอลจะช่วยทางใจได้เป็นอย่างดี ทำให้มีใจนักกีฬา รู้จักอดทน อดกลั้น รู้จักแพ้ รู้จักชนะ ไม่พยายาบ ลู่กันซึ่งหน้า มีความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่มีการแบ่งแยก หักให้เล่นฟุตบอล ไม่ใช่เล่นคน (Play the ball not play the man) ท่านได้เคยเชิญผู้ใหญ่มาประชุมชี้แจงถึงเรื่องนี้ โดยตลอดและขอให้ครูใหญ่ชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบด้วย ในระยะเวลาต่อมา การแข่งขันฟุตบอลมีความ เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว. . .

(คุรุสภา 2501 : 45)

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 20) ได้พูดถึงการแข่งขันฟุตบอลกับนายสวัสดี เลขยานนท์ มีข้อความตอนหนึ่ง

. . .ท่านรู้จักว่าผม เป็นข้าราชการได้บังคับบัญชาของท่านผู้หนึ่งและปฏิบัติงานฟุตบอลที่ท่านต้องใจ ท่านได้สั่งสอนผมว่า ถ้ามีกรณีใดเกิดขึ้นกับการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนแล้ว จงอย่าหยุดหรือเลิกการแข่งขันเสีย ต้องหาทางให้เล่นต่อไปด้วยความ เข้าใจอันดี หากไปหยุดไปเลิกเข้า นักเรียนผู้เข้าแข่งขันหาใช่เป็นผู้แพ้ไม่ เราเองต่างหากตกเป็นฝ่ายแพ้ นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังสั่งผมว่า หากคาดว่าจะมีกรณีเกิดขึ้น ให้นำความ เรียนให้ท่านทราบโดยตรงทีเดียว ท่านว่าท่านจะพยายามไปดู. . .

การแข่งขันกีฬาในสมัยแรกนั้น ได้เน้นถึงคุณธรรม เป็นพิเศษ เช่น เมื่อปี รศ. 120 (พ.ศ. 2444) มีการแข่งขันฟุตบอล เป็นประเดิม เริ่มแรก โดยได้ระบุดีธรรมขึ้น "สำหรับครู และนักเรียน ใส่ใจไว้" ว่า "ในการ เล่นของเรา นี้ เราจะขัดเกลาสันดานให้เกิดคุณงามความดี 4 อย่าง

1. ใจนักเลง (แฟร์เพล้) ต่อสู้กันซึ่งหน้า ไม่ลอบ ไม่แฉง ถึงแพ้ก็ไม่อาฆาตถึงชนะก็ไม่เย้ยเยาะ

2. สามัคคี หมายถึงช่วยเหลือกันด้วยการรวมกำลังกันทั้งพวก ไม่อวดดี หรือคิดเอาชนะลำพังตน
3. อาจหาญ การที่หันหน้าเข้าสู่อันตรายอยู่บ้าง ย่อมกำจัดเสียซึ่งความขลาด
4. ชันดี ความเปลื้องพล้ำแต่ต้นมือ ไม่ควรถือเป็นที่เหตุให้ท้อใจ ถึงแก่ปราศัยปลายมือ

ปี พ.ศ. 2457 บทความเรื่อง จรรยาของผู้เล่นและผู้ดูฟุตบอลของครูทอง ซึ่งเป็นนามปากกาของเจ้าคุณพระยาโอวาทวรกิจ (เหม ผลพันธุ์)

. . . การนิยมการเล่นฟุตบอลของพวกเราในเวลานี้ เนื่องจากกรมศึกษาธิการ เพราะเหตุว่า กรมศึกษาธิการ ได้สร้างไลซ์ขึ้นไว้สำหรับให้รางวัลแก่ฝ่ายชนะ เมื่อแรกก็มีแค่ไลซ์เดียว เดียวนี้มีถึง 3 ไลซ์ จัดออกเป็น 3 พวก คือ พวกเล็ก พวกกลาง พวกใหญ่ และยอมให้โรงเรียนที่มีไลซ์อยู่ในกรมศึกษาธิการ เข้าแข่งขันได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้การเล่นฟุตบอลนี้แพร่หลาย เพราะเล็งเห็นประโยชน์ของการเล่นฟุตบอลว่า เป็นเกมที่เพาะความเป็นนักเล่นในพวกได้ดีและเป็นเครื่องฝึกหัดกำลังของลูกผู้ชายอย่างค้ำอย่างหนึ่ง ในบัดนี้การเล่นฟุตบอลก็เป็นที่พอใจของพวกผู้ชาย เป็นอันมาก แม้แต่คนที่ไม่สามารถจะเล่นได้ เพราะมีอายุมาก หรือร่างกายทรุดโทรม เสียแล้ว ก็ยังมีความปรารถนาดูการเล่นอยู่ พยายามที่มองเห็นได้ก็คือ วันใดถ้าคณะใดจะเข้าแข่งขัน ซึ่งมีชื่อเสียงอยู่ในการเล่นนี้ด้วยแล้ว ก็จะมีผู้พอใจพากันมาดูเป็นอันมาก แม้แต่พวกผู้หญิง ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยเห็นว่าเป็นนักดูการเล่น เช่นนี้ ก็ยังมาพลอยเห็นดีด้วย พากันมามาก ๆ เหมือนกัน ก็การเล่นฟุตบอล ซึ่งเรานิยมพร้อมเพรียงกันดีละนี้แล้ว จึงจำเป็นอยู่เองที่เราควรจะพยายามเล่นให้เป็นประโยชน์ได้จริง ตามระเบียบของการเล่นและให้ได้ประโยชน์พอแก่ความประสงค์ของผู้ที่ได้คิดการเล่นเช่นนี้ขึ้น กล่าวคือ การเล่นฟุตบอลมีกติกาเป็นที่เข้าใจกันไว้เป็นข้อ ๆ ซึ่งกรมศึกษาธิการ ได้แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยแล้ว ("กติกาในเชิงเล่นฟุตบอลอย่างแอสสิเอชั่น") รองอำมาตย์เอกหลวงประมวลวิชาพูล (วงศ์ บุญหลง) เป็นผู้รวบรวมเมื่อ พ.ศ. 2457 และกติกาก็เหมือนทุก ๆ คนจะมีสมุดกติกาที่ตัวกันแล้ว เพราะฉะนั้นข้อกติกาเรื่องนี้ ไม่จำเป็นต้องกล่าวในที่นี้ จะขอกล่าวแต่พวกที่เล่นหรือพวกผู้ดูว่าข้อที่ท่านควรปฏิบัติให้เป็นที่ถูกต้องตามระเบียบนั้น คือจะทำอย่างไรหรือว่าถ้าท่านเล่นหรือท่านดู ท่านจะรักษาจรรยาอะไรบ้าง ท่านไม่ต้องสงสัยแม้แต่เป็นโจรก็ต้องมีจรรยาเหมือนกัน เหตุฉะนั้น การเล่นฟุตบอลหรือดูฟุตบอล ก็จำเป็นต้องมีจรรยา

จรรยาของผู้เล่น ต้องรักษากติกาของการเล่นอย่างกวดขัน พยายามไม่ให้ผิด แม้แต่พลาดลงไป เช่น ส่วนเข้าเตะลูกบอล แต่ฝ่ายเขาเตะลูกไปแล้ว ตนก็เตะสวนไปโดยยังไม่ทัน ไปถูกแข้ง จะถูกผู้ตัดสินลงโทษ ให้ฝ่ายเขาเตะกิน เป่าหรือตั้งใจว่าจะเอาออกปะทะลูกบอล แต่พลาดไป เลยเอามือกางรับไว้ ลูกบอลถูกแขนที่เป็นข้อห้าม ต้องถูกลงโทษให้เตะกิน เป่า หรือฝ่ายเขาไล้ลูกบอลไปหน้า เราวิ่งสกัดไม่ทัน ไล่ตามไป โดนเขาข้างหลัง ถูกทำโทษ เขาเตะกิน เป่าและทุก ๆ ครั้งที่ถูกทำโทษ โดยให้เขาเตะกิน เป่า เหล่านี้ เป็นต้น ต้องถือว่าเราควรละอายแก่ความผิดที่เราทำแล้วนั้น ๆ ทุกครั้ง

ข้อนี้ผู้เล่นบางคนได้ทำผิด แต่ไม่รู้ลึกความละเอียดและกว่าจะหมดเวลา ก็ยิ่งทวีความผิดขึ้นเสมอ ๆ จนไปเข้าใจตนเองว่า ถึงถูกเตะกิน เป่าก็ได้เปรียบที่เตะแข้งหรือโดน เสียจนให้พอใจ ก็เป็นที่พอใจของตนแล้ว ผู้ที่ถูกโดนหรือถูกเตะแข้ง ควรรู้สึกตนเองว่า นั่น เป็นการเสียระเบียบฝ่ายเขา ไม่ควรจะบันดาลโทสะ จนต้องทิ้งจรรยา กลับไปตอบโต้ฝ่ายเขา จนต้องถูกลงโทษบ้าง และต่อไปต่างฝ่ายต่างก็ละกติกา ยอมให้ลงโทษเป็นดีกว่าอื่น การเล่น เช่นนี้ควรได้ชื่อว่า ไม่ใช่ใจนักเลง และเป็นคนไม่มีความละเอียดต่อความผิด ถึงแม้ว่าจะชนะฝ่ายหนึ่งได้ โดยที่ตนละเลยกติกาเอาความผิดเข้าแลกเปลี่ยนความมีไชยแก่ฝ่ายหนึ่งนั้น ก็เห็นจะได้แต่คะแนนของการรางวัลโล่ชั่วคราว แต่ต่อไปถ้าเขามีคะแนนระเบียบการเรียบร้อย คือ คิดหักถอนความผิดเป็นการละเอียดขึ้น ก็เห็นจะมีทางน้อยที่จะได้รับรางวัล และคงจะไม่มีโอกาสได้รับเชิญจากคนอื่นไปเล่นด้วยกันอย่างฉันมิตร

จรรยาของผู้ดู จะเป็นพวกข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้หรือผู้ดูเป็นของกลางจริง ๆ แต่ไม่ควรที่จะมีกิริยาวาจาสื่อให้เห็นว่าตนทุจริตประการใดประการหนึ่ง เช่น บอกให้ผู้เล่นโดนผิดกติกา หรือเยาะเย้ยศัตรู ในเวลาล้มหรือเตะผิดหรือแพ้ จะช่วยด้วยการบอกที่ดีหรือทำทางก็ดี ไม่เป็นการห้ามปราม เช่น บอกให้เตะไกล บอกให้หลบ บอกเตะแรง ให้นำหน้าให้ตาได้

การผิดกติกาของการเล่น บางคราวผู้ดูบางคนที่เป็นฝ่ายพวกเล่น มักจะส่งเสริมคนชนิดนี้ได้ชื่อว่า ไม่ใช่ใจนักเลง (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 232-234)

บทความอีกบทหนึ่ง ซึ่งเขียนขึ้นในระยະที่ไม่ไกลกันนักกับบทความที่กล่าวมาแล้ว คือ บทความเรื่อง "อย่า" สำหรับนักเลงฟุตบอล โดยผู้เขียนลงนามแฝงไว้ว่า "กีฬา" ซึ่งได้แก่ เจ้าคุณพระยาพิชัยศาสตรวิธาน (อุ๋ พรรณนะแพทย์) มีข้อความที่เกี่ยวกับคุณธรรม ดังนี้

- . . . 3. อย่าแข่งหน้าลูกบอล เมื่อท่านอยู่ในซีกครึ่งของข้าศึก ท่านอาจจะขาด
บุรุษได้
4. อย่าเคลื่อนที่ เมื่อท่านอยู่ในที่ขาดไตรบุรุษ ถ้าท่านออกวิ่งท่านจะถูก
ทำโทษ สำหรับการกีดขวางเกะกะ เขา
6. อย่า "เล่นงาน" คน ต้อง "เล่นงาน" ลูกเสมอ โคนคนโดยไม่จำเป็น
ไม่มีประโยชน์เลย
7. อย่าขลาด เมื่อจำเป็นต้องแย่งลูก
8. อย่าใช้มือหรือข้อศอกกระทุ้งเขา ขึ้นท่าจะถูก เตะโทษ
9. อย่าโดนข้างหลังเขา เว้นแต่เขาหันหน้าไปทางประตูของเขาหรือกีด
ขวางท่านโดยตั้งใจ เมื่อโดนอย่าโดนให้รุนแรง
10. อย่าคิดกลทำให้เขาล้มหรือเตะแข่งเขา เล่นให้ยุติธรรม
12. อย่าอวดดี เลี้ยงลูกเข้าประตูหรือรอให้เขาแย่งเสียก่อน จึงส่งลูกบอล
หรือยิงประตู
13. อย่าทิ้งหน้าที่ของตน เทียวเดินผ่านไปในสนาม ทั้งหน้าที่ทำให้เสีย
การรวมกำลัง
21. อย่าพยายามทำให้ผู้รักษาประตูหรือผู้เตะโทษรำคาญ เมื่อเวลาเขาจะ
เตะโทษ การที่ทำให้เขารำคาญ เป็นการผิดมารยาทและอาจถูก "ภาคทัณฑ์" ได้
22. อย่าเฉื่อยชา ควรที่ขมกเขมัน เล่นจริง ๆ ดึกว่าคนเล่นเก่งแต่เฉื่อยชา
23. อย่าคิดว่าข้าศึกไม่เก่งหรือไม่ดีเท่าตน ความประมาทมักจะทำให้ถึง
ซึ่งพราชัย
24. อย่าเล่นอย่างหยาบคาย ร้ายกาจ เล่นร้ายแรง จะไม่นำมาซึ่ง
ชัยชนะเลย
27. อย่าทำให้การเล่นหมดสนุก โดยฟ้องร้องผู้ตัดสินบ่อย ๆ
28. อย่าเสียใจหรือห่อเมื่อหัวหน้าพูดว่ากล่าวท่าน ควรระวังอย่าทำให้
เขาตีเราอีก
29. อย่า "หัวเสีย" นอกจากเป็นสิ่งไม่ดีแล้ว ยังเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความ
ลำบากอีกภายหลัง
30. อย่าถามผู้ตัดสินถึงเรื่องที่เขาตัดสิน ผู้ตัดสินอาจเห็นการเล่นดึกว่า
ท่านและเขาอาจรู้ข้อบังคับการเล่นดึกว่าท่าน ต้องยอมรับคำตัดสินของเขาด้วย
คุณวิภาพ ผู้ตัดสินยอมเป็นผู้ที่ไม่เข้าใครออกใคร
32. ต้องเชื่อฟังผู้ตัดสินทุกอย่าง ที่เขาเตือนหรือกล่าว. . .

(สรวิสต์ เลขยานนท์ 2519 : 239-240)

คำว่า "ไตรบุรุษ" มีปรากฏอยู่ในกติกากอล์ฟบอล 119 ในข้อบังคับวิธีเล่น คือ ข้อ 15
ข้อบังคับไตรบุรุษ เมื่อจะรับลูกหรือเตะลูก ที่พวกของตัวส่งมาให้ตัว โดยเตะหรือโดยเหวี่ยง
ตามข้อ 6 ต้องมีพวกคัทรูอยู่หน้าพวกของตัว (เมื่ออยู่ระหว่างตัวกับโกล์ของคัทรู) ถ้ามีฉะนั้น

จะเรียกว่าขาดไตรบุรุษและจะต้องถูกปรับ เตะกิน เปล่า

กติกาฟุตบอล 119 มีข้อบังคับวิธีเล่น ข้อ 6

6. เหยียง เมื่อถูกถูกคนใดแล้ว ออกไปทาง เส้นข้าง พวกอีกข้างหนึ่ง เขาจะได้ นำลูกบอลมาขึ้นบน เส้นข้าง ที่ตรงลูกบอลออก ยืนเท้าติดกัน หันหน้าเข้าสนาม แล้ว เหยียงสองมือให้แขนทั้งสองขึ้น เหนือศีรษะ. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 27-29)

เมื่อปี พ.ศ. 2457 ได้มีนักเรียนซึ่งเป็นข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ คือ "ครูทอง" (พระยาไอวาทวรกิจ (เหม ผลพันธิน) ว. (ช.ศ.) (พระวรเวทย์พิสิฐ) (วรเวทย์ ศิวะศรียานนท์) และ "กีฬา" (พระยาพิชัยศาสตร์วิธาน (อุ บวรธนะแพทย์) ได้เรียบเรียงเรื่องฟุตบอล เกี่ยวด้วยมารยาทของผู้เล่นและผู้ดู ต่อจากนั้นมาราวกลางเดือน กรกฎาคม 2459 นายกรรมการคณะฟุตบอลแห่งสยาม ได้ออกเอกสารท่านองจดหมายเหตุ ชื่อว่า "เดือนสถิติผู้เล่นฟุตบอล" มีข้อกำหนด 30 ข้อ ดังนี้

1. อย่ารุกราน เมื่อเป่านกหวีดให้เตะหรือให้เตะกิน เปล่าและเตะโทษ รอจนเขาเตะลูกเสียก่อน แล้วจึงค่อยวิ่ง
2. อย่าทุ่มตามบุญตามกรรม การทุ่มแปลว่าเสียเวลาเป็นแน่นอน และฝ่ายเข้าศึกษาจะได้เปรียบ
3. อย่าไปอยู่ข้างหน้าลูกใน เวลาที่อยู่ในแดนของเข้าศึกษา ถ้าทำเช่นนั้นอาจจะ เป็นออฟไซด์
4. อย่าย้ายที่ในขณะที่เมื่อยืนอยู่ในออฟไซด์ ถ้าเริ่มออกวิ่ง เมื่อใด ก็จะมี ความผิดฐานกีดกัน
5. อย่าชนผู้รักษาประตูภายใน เขตเส้นประตู นอกจากที่ผู้รักษาประตูจะถือลูก อยู่หรือกีดขวางตัวท่าน
6. อย่าตั้งใจเล่นงานผู้เล่นหมายเล่นลูกดีกว่า การชนโดยไม่จำเป็น เป็นการ เปลื้องแรง เปล่าเท่านั้น
7. อย่าหุดหัวในเวลาที่เป็นจะต้องเบียด
8. อย่าเบียดด้วยมือและข้อศอกกาง การผลักเป็นเหตุให้ถูกลงโทษได้มากนัก
9. อย่าชนเข้าศึกษาจากข้างหลัง เว้นเสียแต่เวลาที่เขาหันหน้าไปทางประตูของ เขาเองหรือจงใจกีดขวางท่านและถึงแม้ในเวลาเช่นนั้น ก็อย่าชนรุนแรงนัก

10. อย่าใช้อุบายเฉโกต่าง ๆ เช่น เกี้ยวตืนหรือเตะศัตรูโดยจงใจ จงเล่นให้เป็นนักเลงกีฬาเสมอ

11. อย่าใช้วิธีส่งลูกกลดไปเสี้ยวมา ส่งตรงไปหาประตูเป็นอุบายที่ดีที่สุด

12. อย่าเห็นแต่ตัวผู้เดียว จงเลี้ยงลูกบอลไปด้วยความตั้งใจอย่างอย่างหนึ่ง เช่น ล่อผู้ป้องกันก่อนที่จะส่งหรือสำหรับยิง เป็นต้น

13. อย่ามีวเลียงลูกอยู่ที่หน้าประตูของตน

14. อย่ารอนานเกินไปก่อนจะส่ง ถ้ายืนรั้งรอบางที่จะเลยเสียลูก

15. อย่าคอยให้ลูกมาหา จงไปหาลูก ถ้าเข้าไปอาจจะเลยไม่ได้ลูก

16. อย่าตะขิดตะขวงใจในการที่จะยิงจากไกล ๆ ประตูเสียไปเปล่า ๆ หลายประตูแล้ว เพราะความรั้ง ๆ รอ ๆ หรือเพราะความประมาทที่จะเข้าไปให้ใกล้ประตูก่อนที่จะยิง

17. จงอย่าเดินเขวไปนอกหน้าด้านของตนในสนาม ถ้าไม่อยู่ตามที่ อาจจะนำให้หน้าด้านต่าง ๆ ผิดระเบียบในชุดของตน

18. อย่าทิ้งศัตรูไว้ให้ไม่มีใครระวัง

19. อย่าลืมกันลูกในเวลาที่มิโอกาส การกันดี ๆ เป็นประโยชน์มากอยู่

20. อย่าเล่นเหลวไหล เมื่อเตะจากประตู เตะต่ำ ๆ เหมาะตรงไปข้างหน้าดีกว่าเตะโค้งเป็นอันมาก

21. อย่าพยายามสั่งให้คนรักษาประตูหรือผู้เตะรำคาญในขณะที่เมื่อกำลังจะเตะโทษ การทำให้ผู้เล่นทั้ง 2 หน้าที่นี้ ต้องตกอยู่ในที่เสียเปรียบ นับว่าเป็นความผิดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ผิดถูกภาคทัณฑ์

22. อย่าชี้เกียด คนขยันเป็นประโยชน์มากกว่าคนชี้เกียดที่เล่นเก่ง

23. อย่าดูถูกศัตรู ความอวดดีมักเป็นผลให้พ่ายแพ้

24. อย่าเล่นสำหรับอวดคนดู การมีชื่อเสียงเช่นนี้ไม่ทำให้ชนะ

25. อย่าทำเสียเวลาโดยจงใจ ผู้ตัดสินเขายอมให้แต่เวลาที่เสียไปจริง ๆ เท่านั้น

26. อย่าหยุดเล่น จนกว่าจะได้ยินเสียงนกหวีด การที่เล่นไม่ฟังนกหวีด อาจจะเป็นผลให้ฝ่ายศัตรูได้ประตูหรือฝ่ายท่านและไม่ได้ประตู

27. อย่าทำให้เสียการเล่น โดยร้องท้วงด้วยเรื่องผิดข้อบังคับต่าง ๆ อย่างหุยมหุยม

28. อย่าเสียใจหรือเคืองให้หัวหน้าชุดต้องเดือน พยายามอย่าทำเช่นนั้นอีกดีกว่า

29. อย่าโกรธ นอกจากเป็นการเสียกริยา มีหน้าขำเป็นประหนึ่ง "แกว่งดินหาเสี้ยน" โดยแท้

30. อย่าเถียงคำตัดสินของผู้ตัดสิน บางทีเขาอาจจะเห็นความเป็นไปดีกว่าและน่าจะรู้ข้อบังคับดีกว่าด้วย อย่างไรก็ตาม ยอมตามคำตัดสินด้วยใจเย็น ๆ ดีกว่า หน้าที่ผู้ตัดสินยากมากและผู้ตัดสินที่เก่งที่สุด ก็อาจจะรู้พลาดพลั้งได้ (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 241-243)

เมื่อปี พ.ศ. 2458 กรมศึกษาธิการ (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 244-245) ได้ออกคำแนะนำเชิงเล่นที่ผิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เล่นและผู้ดูพึงสังวรด้วย โดยเฉพาะผู้ตัดสินโดยเฉียบขาด ดังนี้

ทุจริตในเชิงเล่น (ฟาวล์) ที่จะละเลยเฉยเสียไม่ได้เป็นอันขาด

1. บัดป้องลูกบอลด้วยมือหรือส่วนของแขน
2. ผลักอีกฝ่ายหนึ่งด้วยมือหรือตองด้วยข้อศอก
3. เตะแข้งหรือขัดขา เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งล้ม
4. วิ่งเข้าข้างหลังแล้วสอดขาขัด ให้อีกฝ่ายหนึ่งล้ม
5. วิ่งเข้าโดนข้างหลังอีกฝ่ายหนึ่ง (ที่ไม่ใช่เวลาเขากันลูกบอล เมื่อจวนได้จวนเสียของเขา)
6. วิ่งเข้าโดน เขาด้วยกริยารุนแรง เกินสมควร
7. ก้มหรือเสือกสอดตัวเข้าไปหาอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจะแย่งลูก
8. กระโดดเตะสูง ๆ
9. กระโดดข้ามลูกไปกระแทกอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจะแย่งลูก
10. กระโดดเข้าไปในหมู่ที่เขากำลังขุมนเล่นกันอยู่
11. เกาะเกี่ยวหรืออุดรังคันด้วยกริยารุนแรง เกินสมควร

เมื่อแย่งลูกกัน บางทีก็จำเป็นต้องกีดกันอีกฝ่ายหนึ่งไว้ แต่ห้ามใช้มือผลักหรือศอกตองใช้ได้แต่ไหล่เท่านั้น ห้ามผู้เล่นไม่ให้ปล่อยลูกบอล เพื่อประสงค์จะวิ่งไปโดนอีกฝ่ายหนึ่ง

ปี ร.ศ. 126 มีการแข่งขันฟุตบอลนักเรียน เช่นปีที่แล้วมา ที่แปลลอยู่หน้าหอหนึ่ง นั่นคือคำว่า "ฟุตบอล" และมีข่าวปรากฏว่า "ในการเล่นฟุตบอล ซึ่งเป็นการเล่นฝึกหัดกำลังความกล้าหาญและให้รู้จักรักษาความสามัคคี ยุติธรรมในการเล่นโดยพร้อมเพรียงกัน...

(สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 70)

. . . การแข่งขันฟุตบอลในปีนี้ จัดว่าเป็นการสำเร็จไปโดยเรียบร้อยกว่าปีอื่น ๆ กล่าวคือ ไม่มีอันตรายอย่างสำคัญเลย และระเบียบที่เล่นก็ค่อยดีขึ้นกว่าปีที่แล้ว ๆ มา เป็นที่น่าพอใจมาก แต่การเล่นที่ไม่ถูกต้อง กับนิสัยที่ใจน้อย เจ็บไปในทางพาล ยังมีอยู่บ้าง เป็นด้วยผู้เล่นบางคน เป็นผู้แรกหัด ยังไม่มีความชำนาญและคุ้นเคยพอ ข้อนี้ยังคงเป็นกิจของโรงเรียนที่จะแนะนำหรือฝึกหัดนักเรียนต่อไป ทั้งผู้เล่นและผู้ดู ให้รู้ถึงความยุติธรรมในการเล่นและเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการเล่นฟุตบอล สมจริงตามที่กรมศึกษาธิการมุ่งหมายนั้นทุกประการจงได้ . . .
(สวัสดิ์ เลขยานนท์ 2519 : 73)

ข้อบังคับการแข่งขันฟุตบอลนักเรียน สำหรับโรงเรียนของกรมศึกษาธิการ ที่กำหนดขึ้น สำหรับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2452 เป็นต้นไปนั้น มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ดังต่อไปนี้

. . . 6. ถ้าปรากฏว่าโรงเรียนใด ส่งนักเรียนซึ่งไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนปัจจุบันของตน เข้าแข่งขันครั้งใด การเล่นครั้งที่ส่งนักเรียน เล่นผิดข้อบังคับเช่นนี้ จะจับให้เป็นแพ้และยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งชนะ

7. เมื่อได้กำหนดวันเวลาแล้ว โรงเรียนใดไม่เล่นตามกำหนด จะนับว่าเป็นแพ้ และยกให้อีกฝ่ายหนึ่งชนะ

8. ถ้ามีเหตุจำเป็นที่จะไปเล่นตามกำหนดนัดหมายไม่ได้ จะต้องบอกล่วงหน้าและขอผ่อนผัน เลื่อนเวลากำหนดให้กำหนดตกลงกันกับโรงเรียนอีกฝ่ายหนึ่งเสียแต่โดยเร็ว

9. โรงเรียนต้องส่งครูกำกับมาในการเล่นทุกครั้ง สำหรับควบคุมนักเรียน และเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ ครูผู้กำกับนี้ต้องเป็นคนประจำเส้นข้างหนึ่ง (เพิ่มเติม 129 กับโรงเรียนจะต้องมีลูกฟุตบอลมาด้วย)

10. ผู้ตัดสินเป็นผู้ชี้ขาด ในความเป็นไปของการเล่น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจโต้เถียงหรือคัดค้านได้

11. ผู้ใดประพฤติฝ่าฝืนการเล่นฟุตบอลหรือประพฤตินอกเหนือกฎเกณฑ์ ผู้ตัดสินมีอำนาจคัดผู้ผู้นั้นออกเสียในระหว่างการเล่นได้ และโรงเรียนที่ถูกคัดนักเรียนออกเช่นนี้ ต้องเล่นขาดขาดไปตลอด

12. โรงเรียนต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความประพฤติของนักเรียนของตน ถ้าปรากฏว่านักเรียนโรงเรียนใดพากันประพฤติตัวให้เป็นที่รังเกียจในการเล่น เช่นนี้ การเล่นคราวที่ปรากฏเสียหายเช่นนั้น จะนับว่าเป็นแพ้ และถึงแก่ห้ามไม่ให้โรงเรียนเข้าแข่งขันต่อไปอีกก็ได้ จนกว่าจะเชื่อได้ว่าได้กลับความประพฤติดีแล้ว หมดความรังเกียจ จึงจะยอมรับเข้าแข่งขันต่อไปอีก

(สวัสดิ์ เลขยานนท์ 2519 : 94)

ในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลคู่ที่ 1 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่างโรงเรียนเทพศิรินทร์กับโรงเรียนกล่อมพิทยากร ในส่วนที่กล่าวถึงคุณธรรมพอจะสรุปได้ดังนี้

. . . การเล่นในวันนั้นอยู่ข้างจะช้าสักหน่อย เพราะสนามและมาก บางแห่งก็มี
 น้ำนอง เตะลูกบอลไม่ค่อยเคลื่อนที่ได้ ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายมักต้องไปรวมชุมนุมอยู่เป็น
 แห่ง ๆ แย่งลูกบอลกันในที่เฉอะแฉะ ดูเป็นการสนุกไปอย่างหนึ่ง และถึงกับโรงเรียน
 เทพศิรินทร์ชนะได้โกล์หนึ่งและโรงเรียนกล่อมพิทยากรแพ้ไม่ได้เลย ทั้งสองฝ่ายก็
 ควรได้รับความชมเชยในวิธีเล่น ซึ่งไม่ค่อยมีการเกะกะก้าวร้าว ตั้งแต่ต้นจนจบ
 และในความพยายามสู้กันอย่างเข้มแข็งจนหมดเวลา หาได้ท้อถอยไม่ การแข่งขัน
 ในวันแรกนี้ ได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย ไม่มีความยุ่งยากและอันตรายเกิดขึ้นเลย
 ทั้งไม่มีใครแสดงความอวดแอดในเรื่องความสะดวกด้วย ฝนฟ้าอากาศนี้ ทำให้เรา
 มีความหวังว่า จะเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนอื่น ๆ ที่จะเข้าเล่นต่อไป ดำเนินไปใน
 ทางที่ดีเช่นเดียวกัน จะเป็นการฝึกหัดขัดเกลาสันดานให้เกิดคุณความดี 4 อย่าง
 คือ 1. ใจนักเลง 2. สามัคคี 3. อัจฉริยะ 4. ขันติ สำเร็จตามความ
 มุ่งหมายของการเล่นแผนกนี้ (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 99)

รายงานการแข่งขันฟุตบอล คู่ที่ 2 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
 โรงเรียนราชแพทยาลัย กับ โรงเรียนปทุมคงคา

. . . ตอนครึ่งหลัง เมื่อได้หยุดพัก 10 นาทีแล้ว จับเล่นอีก ลูกบอลไม่ได้กลิ้ง
 กลายมาทางราชแพทยาลัย เลยกี่ว่าได้ การเล่นไปอยู่ทางแดนของปทุมคงคาเกือบ
 ตลอดเวลา เพราะกำลังสู้กันไม่ได้ แต่ปทุมคงคาสู้แข่งจนกระทั่งเวลาเลิก ไม่ได้
 ท้อถอยเลย จึงเสียแต่อีกโกล์เดียวเท่านั้น . . . การเล่นในวันนี้อ่ากที่เห็น
 สีมือกัน เพราะประจวบเวลาฝนตกมาสองวันสองคืนแล้ว น้ำนองสนามอยู่หลาย
 แห่ง เตะลูกผิดเค็มที่มีผู้ทักว่าเป็นการเล่น "คลีนน้ำ" ก็ออกจะถูก แต่น้ำขมว่า
 ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายได้ตั้งใจเล่นจริง ๆ ไม่ได้คิดระอาหรือทำทำกริดกรายเสีย
 ด้วยเหตุไม่พอใจเล็ก ๆ น้อย ๆ เลย ในที่สุดเมื่อเลิกแล้ว คนที่เสื้อผ้าสะอาด
 ก็มีแต่คนรักษาโกล์เท่านั้น นอกนั้นดูเหมือนกลับจากทำงานด้วยกันทั้งสิ้น การเล่น
 วันนี้มีเรียบร้อยดีเหมือนวันก่อน ไม่มีเหตุและอันตรายเลย. . .
 (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 100)

รายงานการเล่นฟุตบอล คู่ที่ 4 วันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่างโรงเรียน
 อุดมวิทยายาน กับโรงเรียนราชวิทยาลัย

. . . ในการเล่นวันนี้ ถึงแม้สนามเป็นน้ำ เป็นโคลน ยากที่จะสังเกตได้ว่าใคร
 มีฝีมือเพียงไรก็จริง แต่ก็พอเห็นได้บ้างดังนี้ ข้างราชวิทยาลัยเตะส่งกันดี และ
 เลี้ยงพาลูกบอลไปก็พอใช้ ฝ่ายอุดมศึกษามีแต่เลี้ยงลูกส่งกันไม่เป็น คนที่เลี้ยงลูก
 มักเป็นคนเล็ก ๆ เมื่อถึงที่แฉะเข้าไปไม่ใคร่ไหว และไม่ส่งให้พวกของตนทันที
 ฝ่ายบรรบิษมาแย่งเอาไปเสียบ่อย ๆ กองหลังก็มีที่ดี คือ ละทิ้งหน้าที่ออกไปแย่ง
 ลูกโกล์ ๆ ซึ่งพวกของตัวก็มีกำลังแย่งกับเขาอยู่แล้ว ลูกบอลจึงได้หลุดเข้ามาถึง
 หน้าโกล์ได้รำไป รวมความว่าอุดมยังอ่อนในเชิงเล่น ที่จะรวมกำลังกันเอาชนะ

ด้วยกันทั้งพวก มักไปเล่นอย่างตัวใครตัวมัน เสีย แต่ยังนำชมที่ว่า คนเล่นตัวเล็ก ๆ กว่าฝ่ายราชวิทยาลัยหลายคน ถึงกระนั้นก็ยังสู้ยิบตา ถ้าเป็นพวกใจเสาะแล้ว พอเสียในครึ่งเวลาต้น 4 โกล์ ครึ่งเวลาปลายก็คงแพ้ไม่เป็นท่า แต่กลับแก้ตัวโกล์หนึ่ง และเสียเพียงอีก 2 โกล์เท่านั้น เมื่อถูกถึงความเรียบร้อย ก็เรียบร้อยดี ทั้งสองฝ่าย โดนข้างหลังและกระโดดโดนมีบ้างสองสามครั้ง ควรชมโรงเรียนอุดมอีกอย่างหนึ่งว่า ถึงแพ้กี้แพ้โดยหน้าขึ้น ปรากฏจากโทษกระทำทำให้เสียเกียรติและประพฤตินุจริตต่าง ๆ . . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 101)

รายงานการเล่นฟุตบอลคู่ที่ 6 วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่างโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์กับโรงเรียนราชบูรณะ

. . . กำลังของผู้ที่เล่นทั้งสองฝ่ายเห็นว่าพอ ๆ กัน แต่ตอนปลายมือ โรงเรียนบูรณะอ่อนลงไปบ้าง เหตุนี้ที่จะเป็นด้วยข้างฝ่ายฝึกหัดอาจารย์ คนเล่นดีกว่าฝ่ายราชบูรณะสักเล็กน้อย และทั้งความชำนาญมากกว่า เข้าใจว่าเล่นอย่างรวมกำลังคือ ส่งลูกบอลผ่านให้กัน จึงไม่ค่อยเหนื่อย มักเล่นฝ่ายราชบูรณะนั้นดีทางหลบหลีกแต่กองหน้ายิงโกล์ไม่แม่น ลูกบอลไปอยู่หน้าโกล์ฝึกหัดอาจารย์บ่อย ๆ จึงไม่ได้โกล์ ควรจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ราชบูรณะเล่นไม่มีใครผิดข้อบังคับ มักได้รางวัลเตะกินเปล้าบ่อย ๆ ข้างฝ่ายฝึกหัดอาจารย์นั้น กระโดดโดนข้างหลังและขาดไตรบูรณะอยู่บ้าง. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 103)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 7 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่างโรงเรียนราชวิทยาลัย กับโรงเรียนราชแพทยาลัย

. . . การเล่นในวันนี้ทั้งเก่งทั้งเรียบร้อย ทั้งสองฝ่ายได้สู้กันอย่างสามารถ และอย่างนักเลงจริง ไม่มีโกรธ ไม่มีแกล้งกันเลย ฝ่ายแพ้ ก็ไม่หงุดหงิด มีแต่คิดแก้ตัวตามความยุติธรรมอย่างเดียว ฝ่ายชนะก็ไม่ฮึกเหิม เมื่อโดนกันล้มก็ขอโทษกันโดยสุภาพ นำชมแท้ ๆ การเล่นทุก ๆ คราว ถ้าผู้เล่นเป็นนักเลงด้วยทั้งสองฝ่าย เช่นนี้ ความประสงค์ของกรมศึกษาธิการ คงสำเร็จเป็นแน่ ผู้เขียนข่าวนี้มีความมั่นใจอยู่ว่า ตัวอย่างอันดีนี้ควรจะเป็นเครื่องส่งเสริมผู้เล่นและผู้ดูฟุตบอล ทั้งครูและนักเรียนที่ใจเป็นนักเลงอยู่แล้ว ให้แสดงสุภาพสมเป็นนักเลงยิ่งขึ้น ส่วนผู้เล่นและผู้ดูที่ใจยังอ่อน ยังไม่ใช่นักเลงแท้ ก็จะได้มีความละเอียดระวังตัวให้ตั้งอยู่ในความสุภาพเสมอ อย่าต้องได้มีวีแววว่าถูกติในข่าวการเล่นแต่ครั้งใดครั้งหนึ่ง เอนนี้แหละจะเป็นการเล่นที่ดี การจริงก็ดี ให้รู้จักแพ้อย่างนักเลง และชนะอย่างนักเลง เช่นนี้สิ จึงควรชม. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 105)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 8 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนปทุมคงคา กับโรงเรียนกลุ่มพิทยากร

. . . แข่งขัน ณ สนามราชบุรณะ แต่สนามน้ำฝนขังและเล่นไม่ได้ ต้องไปเล่น
ท้องสนามหลวง เหยี่ยเป็นโชคไม่ดี เกิดเหตุขัดใจกันขึ้น ระหว่างผู้ตัดสิน ผู้เล่น
กับนักเรียนที่ไปดูบ้างบางคน ผู้ตัดสินทำโทษผู้เล่นเกินสมควร เล่นไปได้ 15 นาที
ต้องเลิก งดไปแข่งขันวันอื่นใหม่ เรื่องนี้กรมศึกษาธิการกำลังวินิจฉัยอยู่ รายงาน
สำหรับการเล่นชุดนี้ จึงจะต้องรอไว้จนกว่าจะได้เล่นต่อสู้กันใหม่. . .
(สวัสดิ์ เลขยานนท์ 2519 : 105)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 9 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์ กับโรงเรียน เบญจมพิตร

. . . ถ้าจะกล่าวถึงชั้นเชิงของการเล่นในวันนี้ ต้องว่าไม่เรียบร้อย เพราะ
มีเหตุที่นักเรียนเทพคนหนึ่ง ยกหมัดขึ้นจ้องจะต้อนักเรียนเบญจ หาว้าแกล้งโดน
ให้ล้ม แต่ผู้ตัดสินได้ห้ามไว้ทันจึงหยุด และเล่นกันต่อไปโดยไม่มีเหตุ จนตลอด
เวลาเลิก ผู้จัดรายงานกรเล่นวันนี้ ขอเตือนว่าการบันดาลโทษะ เช่นนั้นผิด ถึง
เขาจะแกล้งโดนจริง เราเป็นนักเลงสุภาพ ก็ไม่ควรเอาผิดตอผิด ยิ่งเป็นพวก
ข้างแพ้วด้วย จะต้องยิ่งระมัดระวังตัวให้มาก อย่าให้ใครว่าได้ว่าแพ้วแล้วใจน้อย
(สวัสดิ์ เลขยานนท์ 2519 : 106)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 11 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนปทุมคงคา กับอุดม ณ สนามฝึกหัดอาจารย์

. . . ในการเล่นคราวนี้ เรียบร้อยดีด้วยกันทั้งสองฝ่าย คือ ข้างฝ่ายชนะก็
ไม่แสดงความยินดีเกินไป จนกลายเป็นเยาะเย้ยอีกฝ่ายหนึ่ง ข้างฝ่ายแพ้วก็ไม่
บรรดาลโทษะให้เป็นที่บาดหมางแก่อีกฝ่ายหนึ่ง ต่างตั้งหน้าเล่นไปตามหน้าที่ของ
ตนจนหมดเวลา ถึงแม้ว่าจะโดนกันจนทล้มหกลูกบ้างในบางคราว ก็แสดงกิริยา
ขึ้นแหม้มแย้มยิ้มต่อกัน ข้อนี้ควรชมยิ่งนัก แต่น่าติคนดูอยู่บ้าง ที่ออกเสียงปลาดอาจ
ชวนให้คนเล่นพันเพื่อนได้ ผู้จัดรายงานนี้ขอเตือนว่า พวกเราผู้อยู่นอกวง ควร
รักษาภิรยาให้ดี ถึงไม่ใช่ผู้เล่นก็เป็นนักเลงดู ควรทำใจให้เป็นนักเลงจริง
สักหน่อย รำเริง ชมเวลาที่เขาเตะลูกเก่ง ๆ น่าดูก็ควรอยู่ แต่รำเริงหัวเราะ
เยาะเวลาเขาโดนกันล้มไม่เข้าที่ ไม่ใช่ผู้เล่นเป็นแน่
(สวัสดิ์ เลขยานนท์ 2519 : 106)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 12 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์กับโรงเรียนมัธยมอุดม ณ สนามราชบุรณะ

. . . การเล่นครั้งนี้ คู่แข่งขันไม่พอกัน ฝ่ายอุดมตัวเล็กกว่าและกำลังน้อยกว่า
อาศัยมีความอดทนและคนรักษาโกลด์ตี จึงเสียโกลด์เพียง 6 โกลด์เท่านั้น ว่าถึงความ
เรียบร้อย ไม่มีอะไรดี แต่ว่าถึงความพอใจของผู้ดูแล้ว การที่ผู้ตัดสินต้องสั่งเลิก
เสียก่อนเวลาสัก 5 นาที เพราะลงปลายผู้เล่นทั้งสองฝ่ายทำห้อยเท้า ไม่ได้ตั้งใจ
ขันแข่งให้จริงจังเต็มที่เหมือนตอนต้น ๆ นั้น ผู้ดูทั้งหลายไม่นึกสนุกเลย และน่าจะ
ดีกว่าผู้เล่นทั้งสองฝ่ายขาดขันติและความซื่อตรงต่อหน้าที่ อดทนทำไปจนถึงที่สุด
ฝ่ายชนะถึงจะเห็นเขาแพ้หลุดลุ่ย ก็ไม่ควรทำลุดมือให้เป็นการดูหมิ่นเขาและฝ่าย
แพ้ ถึงจะแพ้หลุดลุ่ย ก็ควรต่อสู้โดยเต็มฝีมือจนถึงที่สุด เพื่อจะให้ความสนุกและ
ความพอใจแก่ผู้ดูอย่างไร ๆ ก็มาเป็นคู่ปรับกัน เข้าแล้ว ข้อความขื่อนี้จึงเป็นเครื่อง
เตือนใจผู้ที่จะได้แข่งขันกันต่อ ๆ ไปด้วย (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 109)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 13 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์กับโรงเรียนประถมปทุมคงคา

. . . การเล่นในวันนี้ สุภาพและเล่นอย่างฉันทนิกเลงด้วยกันทั้งสองฝ่าย
คราวที่โดนกันหนัก ๆ ก็ไม่ถึงโกรธกัน เช่นนี้แหละตรงกับที่เรียกว่ารู้จักชนะ
อย่างนิกเลง และแพ้อย่างนิกเลงแท้ ถึงผู้ดูอยู่รอบ ๆ สนาม แม้จะเอาใจช่วย
ข้างพวกของตัว ก็ไม่ได้แสดงกิริยาวาจาให้เป็นเหตุเสื่อมเสียแก่ฝ่ายหนึ่ง
ดูสุภาพและเป็นใจนิกเลงแท้ที่น่ายินดี (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 109)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 14 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนราชแพทยาลัยกับโรงเรียนประถมกลม่อพิทยาการ

. . . การเล่นคราวนี้นับว่าสนุกดี เพราะผู้เล่นทั้งสองฝ่ายมุ่งหมายเอาชนะ
ต่อสู้กันโดยเต็มกำลัง มิได้ยอหย่อน แต่กลม่อออกจะแบบบางกว่าแพทย์ ทั้งเมื่อเล่น
ก็พากันไปเป็นกลุ่มเสียด้วย ยังไม่รู้จักเล่นตามตำแหน่ง ซึ่งเป็นการแบ่งแรงและ
ทวีแรงตามทำนอง แข็งเล่นที่ถูกผู้มีฝีมือดี โดยเฉพาะก็คือ ปีกขวาเลี้ยงเก่ง หลัง
ขวาแบ่งไว้และผู้รักษาโกลด์ นับว่าไวพอใช้ ส่วนแพทย์กองหน้ากับกองกลางส่งลูกบอล
ผ่านกันดี กองหลังกับผู้รักษาประตู ยากที่จะวินิจฉัย เพราะน้อยครั้งที่จะได้เตะลูก
บอล มีเหตุคือนักเรียนแพทย์คนหนึ่งตั้งท่าจะอริ ด้วยหาว่าข้างฝ่ายกลม่อแกล้งเหยียบ
จนผู้ตัดสินต้องเรียกมาสอน จึงเรียบร้อยกันไป ทั้งนี้ถ้าต่างว่าเขาแกล้งจริง
การทำเช่นนั้นก็เป็น การตอบผิด (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 112)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 16 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมพิเศษ เทพศิรินทร์กับมัธยมอุดม

. . . ความเห็นของผู้จตุรายนนี้เห็นว่า อุดมเล่นไม่เลวกว่าเทพศิรินทร์ แต่
ตัวเล็กกว่าเทพศิรินทร์มาก แพ้กันด้วยน้ำหนัก อุดมได้ต่อสู้ไม่มีระย่อท้อถอย ถ้า
มิฉะนั้นคงจะเสียโกล์มากกว่านี้อีก ความอดทนทำแพ้มากให้เป็นแพ้น้อย ผ่อนหนัก
เป็นเบาได้ ดังนี้มีเสียงกล่าวในเวลาระหว่างเล่นว่า ดูสีหน้าผู้เล่นยิ้มแย้มแจ่มใส
กันขึ้นมาก รู้สึกว่าการเล่นจริงสีหน้าบิ่กบิ่บิตุดั้งหน้า เข้าต่อสู้กัน เอาเป็นเอาตาย
และคอยโกรธคอยพาลกันอยู่เช่นแต่ก่อนน้อยลงไปมาก ข้อนี้เป็นความจริง นำยินดี
(สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 113)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 18 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมราชบูรณะกับโรงเรียนประถมกลม่อพิทยากร ณ สนามราชบูรณะ

. . . ว่าด้วย จรรยา ทั้งสองฝ่ายได้เล่นโดยเรียบร้อย แต่เมื่อจวนจะเลิก
มีเสียงร้องมาแต่ข้างสนามบ้างว่า "โดนเข้า ๆ" เป็นธรรมดาที่เล่นในที่เปิดเผย
มีคนส่าส่อน เช่นนั้น คนเล่นทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อได้ยินเขาขู ออกจะขัดเขาไม่ได้อยู่
บ้าง แต่ก็ยังมีสติห้ามเหตุและอันตราย ไม่ให้เกิดได้จนตลอดเวลา
(สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 115)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 19 เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนราชวิทยาลัยกับโรงเรียนปทุมคงคา

. . . เวลาครึ่งปลายพอลงมือเล่นไปได้ประมาณ 5 นาที ฝ่ายวิทยาลัยได้
ยิงโกล์ระยะประมาณ 8 เมตร ลูกกระทบไม้ซื่อโกล์กระดอนลงมาตกที่พื้นดิน
ตรง ๆ ผู้ดูพากันเห็นว่าเข้าโกล์บ้าง ไม่เข้าบ้าง เกิดเป็นปัญหากันขึ้น ต่าง
คอยฟังคำวินิจฉัยของผู้ตัดสิน ฝ่ายผู้ตัดสินเห็นลูกบอลตกถึงดินไม่ขัด เพราะคน
ยืนมุงหลังโกล์แน่น จึงสอบถามผู้อยู่โกล์ที่ไม่ได้เป็นพวกโรงเรียนที่ต่อสู้กัน ได้
ความว่าเข้าโกล์ ปทุมคงคาขยับตั้งท่าจะเลิก ส่วนนักเรียนทั้งหลายของโรงเรียน
ราชวิทยาลัยเห็นว่า ไม่เป็นข้อสำคัญ ถึงจะแพ้ชนะอย่างไร ก็ให้ผู้ดูและผู้ตัดสิน
เห็นชัดเจน จึงเชิญมาเล่นกันใหม่ ที่เป็นข้อเกี่ยวกันขอไม่นับ ตกลงยินยอมด้วย
กันทั้งสองฝ่าย จึงลงมือเล่นกันต่อไป . . . อนึ่ง ข้อบังคับมีอยู่ว่า ผู้ตัดสิน
เป็นผู้ชี้ขาดควรระวังทั่วกัน อย่าให้เป็นการคัดค้านคำชี้ขาดของผู้ตัดสิน การชี้แจง
ตามตาเห็นนั้นกติกาก็ยอมให้ แต่การโต้เถียงคัดค้านคำชี้ขาดนั้นผิด ถ้าไม่พอใจ
คำตัดสินแล้วเลิกเล่นเสีย ไม่เล่นจะว่าคัดค้านตัดสินหรือไม่ ข้อนี้ในที่นี้ไม่ต้อง
เอามาเป็นปัญหา เพราะไม่มีใครเลิก ได้เล่นต่อไปจนจบทั้งผู้ตัดสินก็ได้ชี้ขาด
ในที่สุดว่า ให้เป็นอันไม่นับว่าได้โกล์กัน การที่ควนแสดงความพอใจให้ปรากฏนั้น
ออกจะ "เปน" อยู่สักอยู่ไม่ใช่หรือ ยิ่งคิดก็ยิ่งเห็นได้ต่าง ๆ ขอให้ช่วยกันระวัง
จงหนัก จะเสียชื่อโรงเรียนและจะเสียนักเลงด้วย (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 116-117)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 20 เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนราชแพทยาลัยกับโรงเรียนมัธยมราชบูรณะ ณ สนามโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

. . . การเล่นทั้งสองฝ่ายในวันนี้ นอกจากที่ผิดบ้าง เล็กน้อย ซึ่งต้องเตะกิน เป่า
กันตามข้อบังคับแล้ว ก็นับว่าเรียบร้อยตลอด ถึงแม้จะพยายามต่อสู้กันถึงพริกถึงขิง
หกล้มหกลุกบ้างก็แสดงกิริยาเข้มขื่น ใจคอหนักแน่น เป็นนักเลง แม้แต่ฝ่ายใดจะหนัก
ไปบ้าง ก็ไม่ถือโกรธกัน แต่มีข้อผู้ควรวิตกอย่างหนึ่งว่า ต่อไปถ้าผู้เล่นทั้งหลายไม่
รับยุเสียแล้ว จะมีต้องพากันร้องเสียงแหบ เป่า ไม่ได้ดูดีหรือจริงไหม . . .
(สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 118)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 20 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมราชบูรณะกับมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์

. . . การเล่นวันนี้ ตอนต้นลูกบอลไปอยู่หน้าโกล์เทพศิรินทร์มาก ตอนที่ 2 มา
อยู่ทางราชบูรณะมาก รวมราชบูรณะเสียเตะมุม 5 ครั้ง เทพศิรินทร์เสียถึง 8
ครั้ง เเตะกิน เป่าเสียคนละครั้ง แต่ราชบูรณะได้โกล์เดียว เทพศิรินทร์ไม่ได้เลย
ราชบูรณะจึงเป็นผู้ชนะ ต้องขอพักวิธีเล่นบ้าง คือ ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายใช้วิธีกระโดด
โถม เข้าแย่งลูกบอลโดยกำลังแรง ถูกกันหกล้มบ่อย ๆ จนคนเล็ก ๆ คร้ามไม่กล้า
เข้าแฝง ผู้จัดรายงานนี้เห็นว่าการทำงานที่ทำเช่นนี้ ไม่ใช่แก๊ง คง เป็นด้วยเกียดตัวมา
มาแต่เดิม แต่ขอเตือนให้ระวังฝึกหัดตัดแบ่งกันเสียใหม่ จะได้ไม่เป็นเหตุให้เกิด
อันตรายได้ กับมีเรื่องประหลาด ควรจะลดลงไว้ในวันนี้ด้วย คือ กองหน้าคนหนึ่ง
ของเทพศิรินทร์ สวมรองเท้าแล้วแต่งตัวคล้ายตลก ปล่อยเสื้อรุ่มร่าม ซึ่งเห็นว่า
ไม่ควรจะแต่งในเวลาค้ำขัน เช่นนี้ (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 119-120)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 21 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์กับโรงเรียนมัธยมพิเศษปทุมคงคา

. . . ความประพฤติของผู้เล่นทั้งสองฝ่ายเรียบร้อยดี ถึงแพ้และชนะก็มีสีหน้า
เบิกบานยิ้มแย้ม นับเป็นนักเลงได้ . . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 120)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 23 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนราชแพทยาลัยกับโรงเรียนมัธยม เบญจมบพิตร

. . . การเล่นวันนี้ในตอนต้นมือพอสู้กันได้ แต่ตอนปลายมือเบญจมบพิตรอ่อน
กำลังลงมากทีเดียว เพราะคนเล่นเล็กกว่ากันมาก คือ เบญจมบพิตร คิดตัวได้
อายุ 16 ปี แพทย์อายุตัวได้ 19 ปี ว่าด้วยความเรียบร้อย ไม่มีที่ติ การที่นาย
ริดจุกนั้น เป็นเอกสิเคนท์แท้ . . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 121)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 26 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง

โรงเรียนราชบูรณะกับโรงเรียนมัธยมพิเศษปทุมคงคา

. . . การเล่นในวันนี้เรียบร้อยดีมาก เมื่อโค่นกันล้มก็ขอโทษแสดงความสุภาพ
ต่อกัน คงเป็นเครื่องสอนใจคนดูประมาณ 2,000 คน บ้างไม่มากนักน้อยเป็นแน่. . .
(สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 125)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 27 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์กับโรงเรียนมัธยมพิเศษราชวิทยาลัย

. . . การแข่งขันวันนี้ ถ้าผู้เล่นทั้งสองฝ่ายขึงใจหงุดหงิด ก็คงเป็นปากเสียง
กันบ้าง เพราะมีเวลาที่พลังพลาดมาก เช่นคนหนึ่งยกเท้าเตะ อีกคนหนึ่งวิ่งเข้า
มาใต้หว่างขาถึงขี้ออกันอย่าง เล่นต้องเตะก็มี แต่เมื่อพลาดหลังคร่าวไร ผู้เล่นทั้ง
สองฝ่าย แสดงกิริยาสุภาพต่อกันดี ไม่มีหมายร้ายหรือเจตนาทุจริตเลย ควรชม
ว่าใจเป็นนักเลงด้วยกันแล้ว (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 126)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 28 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง

โรงเรียนประถมกล่อมพิทยาครกับโรงเรียนมัธยมอุดม

. . . การเล่นวันนี้คาดว่าจะไม่สนุก จึงมีคนมาดูแค่ประมาณ 200 คน แต่รัน
เล่นไป ดูก็สนุกดี ด้วยผู้เล่นทั้งสองฝ่ายมีฝีมือวัดเหยียงกัน ปีกขวาของอุดมว่องไว
พอใช้และนายหุ้มนายชมกองหลังของกล่อมก็เตะแม่น และแย่งไม่ค่อยพลาด เสีย
แต่ยังออกวิ่งเพ่นพ่าน ทั่วหน้าทีของตนอยู่บ้าง แต่เมื่อว่าทั้งหมดแล้ว ยังอ่อนหัดด้วย
กันทั้งสองสำรับ เพราะยังแย่งและไล่ลูกบอลตามกัน เป็นกลุ่ม ๆ ไม่รู้จักหน้าที่
การผ่อนส่งกันยังไม่ชำนาญ อนึ่ง การแต่งตัวที่มาใช้เสื้อกางเกงตามธรรมดา
ด้วยกันทั้งสองฝ่ายนี้ แลดูปะปนกัน ไม่ทราบว่าเป็นใคร เป็นใคร เป็นการยากแก่ผู้ตัดสิน
และให้โทษแก่ตนเอง คือ ส่งลูกบอลให้กันผิดตัวบ่อย ๆ ต่อไปควรจะมีเครื่องหมาย
หรือสีให้ผิดกัน ให้แลเห็นได้ถนัด เหมือนที่โรงเรียนอื่น ๆ เขาแต่งกันนั้นจะดีกว่า
ผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่ายยังไม่ชำนาญ ที่เอามือถูกลูกบอลเสียเตะกินเปล่า ก็มีข้างละ
หลายหน เสียและส่งลูกบอลกันไม่ดี การเล่นวันนี้มีคนดูมาก ประมาณ 400 คน
เศษ. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 127)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 32 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง

โรงเรียนเบญจมพิตรกับโรงเรียนมัธยมพิเศษปทุมคงคา

. . . ความประพฤตินในการเล่นวันนี้ นับว่าเรียบร้อยดีด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย
พอหมดเวลาเป่านกหวีดเล็ก ผู้เล่นที่จะนิกสนุกใจอย่างไรชอบกล พากันตะโกนร้อง
ฮิป ๆ โยเร ๆ ๆ แข็งแข็ง จนกลายเป็นเขาะกันก็ได้ แต่เสียงเข็งแข็งจะเกิดขึ้น
แต่ข้างไหนก่อน สังเกตไม่ถูก เพราะผู้เล่นรวมกันเข้าเสียแล้ว คนดูวันนี้ประมาณ
200 คนเศษ. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 131)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 33 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนกล่อมพิทยากับโรงเรียนเบญจมพิตร

. . . การแข่งขันวันนี้ ผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่าย มีฝีมือพอฟัดกัน แต่ราชวิทยาลัยกำลัง
อยู่ตัวกว่า เมื่อลูกบอลตกตรงไหนก็ได้แย่งกันอย่างว่องไวน่าดูทุกครั้ง ไม่มีครั้นคร้าม
กันเลย แต่ออกจะโตนกันมากไปสักหน่อย ถ้าให้น้อยได้อีกจะดี ส่วนการเสียเตะกิน
เปล่านั้น ก็ยังมีด้วยกันทั้ง 2 ฝ่ายเกือบเท่ากัน (ราชบูรณะทุ่มลูกไม่สู้ดี เพราะเวลา
ถูกเดิน เช่นนั้น จะให้ระวังดีทีเดียว ย่อมเหลือวิสัย) นายคองราชบูรณะ เล่นแข็งแรงแง
ไว้ได้ลูกบ่อย ๆ นายจำลอง ราชวิทยาลัยวิ่งเร็ว เลี้ยงลูกบอลเก่ง กำลังไม่มีใครตก
การเล่นวันนี้เป็นไปอย่างสนุก มีคนดูราวห้าร้อยเศษ หลวงบำเหน็จจรรยา
(พระยาโอวาทวรภิกข) (เหม ผลพันธ์) ซึ่งเป็นนักเลงคนหนึ่ง ได้นำพวงมาลัย
สวมคอให้นายจำลองเป็นรางวัลด้วยพวงหนึ่ง. . . (สวัสดี เลขยานนท์
2519 : 135)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 35 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ระหว่าง
โรงเรียนมัธยมราชบูรณะกับโรงเรียนมัธยมอุดม

. . . การแข่งขันวันนี้สนุกมาก ผู้ดูเว้นชมเชยความกล้าหาญเข้มแข็งของทั้ง 2 ฝ่าย
ไม่ได้วันนี้ถ้าผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่าย ใจไม่ เป็นนักเลงด้วยกันแล้ว ก็คงเป็นปากเสียงกัน
บ้าง เพราะมีเวลาหลังพลาดโตนกันแรง ๆ อยู่บ้าง แต่เมื่อพลาดหลังครั้งไร ผู้เล่น
ได้สำแดงให้ผู้ดูหลายคนรู้สึกหรือควรจะรู้สึกกระตาคใจไปมาก เพราะผู้ดูเหล่านั้น
เพียงแต่เป็นผู้ดู ก็ยังทำให้หงุดหงิดถึงกับมีปากเสียงเกือบวิวาทกันขึ้น ด้วยเหตุที่เอา
ใจช่วยข้างพวกของตนเกินไปจนเสียใจนักเลง ถ้าให้ผู้ดูเหล่านั้น เป็นผู้เล่น ก็น่าจะ
ได้ดูมวยแถม ที่ว่านี้เฉพาะผู้ดูสองสามคน ไม่ใช่ทั่วไป ขออย่าได้กระเทือนถึงท่าน
ผู้ดูเป็นใจนักเลงด้วย. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 135)

รายงานการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่ 36 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2453 ระหว่าง
โรงเรียนราชแพทยาลัยกับโรงเรียนราชวิทยาลัย

. . . การแข่งขันวันนี้สนุกมากแต่ต้นจนปลาย ผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่ายได้เล่นอย่างเรียบ
ร้อย ไม่มีอาการกิริยาโกรธเคืองกันเลย ข้อบังคับวิธียาตราไตรบุรุษที่เล่น ๆ กันมา
แล้ว นักเรียนเตะกินกัน โดยใช้เหตุอยู่เสมอ ไม่ว่าโรงเรียนไหน จะเป็นด้วยยังไม่
รู้จักตั้งใจระวังกันนัก วันนี้อ่างดียังมีชาติไตรบุรุษข้างละหลาย ๆ ทน ประมาณ
คนดูวันนี้กว่า 400 คน. . . (สวัสดี เลขยานนท์ 2519 : 137)

สาระสำคัญของกีฬารักบี้กับคุณธรรม ปรากฏในบทความเรื่อง "รักบี้ กีฬาไพร่ เล่นโดยผู้ดี" ดังนี้ รักบี้เป็นกีฬาเจ้า กล่าวคือ ไม่เหมือนกีฬาอื่น ๆ โดยชาติกำเนิดแล้ว รักบี้เป็นกีฬาสำหรับอบรมคนโดยเฉพาะ และสำหรับนักกีฬายกคนเท่านั้น ถ้านำไปทุกแห่งแล้ว รักบี้ ก็อาจจะสาปสูญไปได้ เพราะฉะนั้นลูกฟุตบอลรักบี้ จะไปตกอยู่ในมือของใครต่อใครตามบุญตามกรรมไม่ได้ เป็นอันขาด

รักบี้ กีฬาไพร่ ของผู้ดี กีฬารักบี้ไม่ใช่การละเล่นอย่างเดียว แต่ยังเป็นกีฬาสร้างคนให้เป็นคนอีกด้วย เพราะฉะนั้นคะแนนลูกโทษจึงแพงมาก การเล่นโกงไม่ใช่ที่น่าเกลียดเท่านั้น แต่ยังเป็นอันตรายในเมื่อชนชั้นไพร่ลงไปเล่นด้วย นักฟุตบอลเอกล้านชื่อขายกันไม่ได้ แต่นักฟุตบอลรักบี้ ไม่ได้ลงสนามเพราะเงิน แต่ด้วยสมัครใจทั้งนั้น เพราะรักบี้เป็นกีฬาเจ้าดังกล่าวนั้นแล้ว

ทำไมทีมรักบี้จึงมี 15 คน จีโรดูซ์ (เทียบ จุลลัษเฐียร 2510 : 1-2) อธิบายว่า "ทีมรักบี้กำหนดไว้สิบห้าคน ดังนี้ แปดคนขยันขันแข็ง สี่คนวิ่งเร็วหลอกล่อ สี่คนสูงใหญ่ไวว่อง อีกคนหนึ่งอยู่ข้างท้ายไม่ตื่นเต้น สิบห้าคนนี้ผสมกันแล้วก็ได้คุณธรรมของแท้"

เดอร์ กูแบร์แดง บรรพบุรุษทางกีฬา ผู้ริเริ่มพื้นฟูกีฬาโอลิมปิคสมัยปัจจุบันขึ้น ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับกีฬาในเชิงคุณธรรม พอสรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับความสำคัญของการกีฬา กูแบร์แดง ได้ให้ความเห็นว่า "กีฬามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อคนเป็นนักกีฬากันแล้ว เขาจะได้พัฒนาจิตใจและร่างกายของเขาด้วย"

กูแบร์แดง มีความห่วงใยถึงการนำกีฬาไปใช้ในทางที่ผิด เพราะกีฬาก็เหมือนกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ อาจจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดหรือเลวที่สุดก็ได้ กีฬาอาจจะทำให้คนมีจิตใจสูงหรือจิตใจต่ำช้า ไม่ว่าจะกรณีใดกรณีหนึ่ง กีฬาอาจจะสอนคนให้ไม่มีอคติและตระหนักในเกียรติ เหมือนกับที่ต้องการได้ชัยชนะ แต่การล่าเหยียด ก็ทำให้คนเสียคนมานักต่อนัก ทั้งที่เป็นนักกีฬาก็ลืมตัวมีอคติจนได้ นอกจากนี้ คนอาจใช้กีฬารักษาไว้เพื่อสันติภาพหรือเพื่อเตรียมการทำสงครามก็ได้

เครื่องหมายทางคุณธรรมของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกก็มีอยู่หลายประการ เช่น

การจุดไฟพระฤกษ์ที่โอลิมเปีย เพื่อแสดงคารวะต่อผู้ให้กำเนิดความคิด

การปล่อยนกพิราบในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ก็เพื่อเป็นการโปรยปลิวสารสันติภาพระหว่างประชาชนทั้งหลายทั่วโลก

การชักธงชาติของผู้ชนะ เป็นการให้เกียรติแก่ผู้ชนะในการแข่งขัน

การชักธงชาติโอลิมปิกขึ้นสู่ยอดเสาในสนามแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ก็เป็นเครื่องหมายแสดงถึงอุดมคติส่วนหนึ่งและเป็นการแสดงว่า ในสถานที่แห่งนั้น เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ภายใต้อุดมการณ์แห่งโอลิมปิกนิยม

แท่นรับรางวัลของผู้ชนะ ก็แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคแห่งเกียรติยศของนักกีฬา ไม่ว่าคนใด ชาติใด หรือนับถือศาสนาไหน เมื่อมีความสามารถและชนะในการแข่งขัน ก็ย่อมมีสิทธิ์ขึ้นบนแท่นศักดิ์สิทธิ์นี้ เสมอเหมือนกัน

เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักกีฬาสัมครเล่น คณะกรรมการโอลิมปิกระหว่างประเทศ ได้วางกฎไว้ โดยมีสาระสำคัญที่จะให้นักกีฬาแสดงจิตใจที่สูงส่งและเป็นอิสระ

ผู้หญิงกับกีฬา คือ การที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬา ตอนแรก ฌูแบร์แตงมีทรรศนะว่า การที่ผู้หญิงจะเล่นกีฬานั้น มีปัญหาที่เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาและทางสังคม และท่านไม่ต้องการเห็นผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของความอยุติธรรม ตอนหลัง ๆ เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไป สภาพทางสังคมที่เกี่ยวกับความรู้สึกต่อผู้หญิงที่เล่นกีฬา ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ฌูแบร์แตงก็คล้อยตาม โดยให้ผู้หญิงเล่นกีฬาได้ทุกชนิดที่ต้องการ แต่ไม่ใช่เป็นการอวดแสดงและท่านก็ยังกังวลใจในกีฬาบางอย่างที่ต้องใช้พลังกำลังและความรุนแรง เพราะจะทำให้คนดูมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักกีฬาผู้หญิง เช่น การที่ผู้หญิงกระแทกกระทั้นกันต่อหน้าผู้ดู ซึ่งกีฬาผู้หญิงควรจะเป็นกีฬาที่เหมาะสมกับสายตาคณดู และไม่ขัดหูขัดตาคคนที่เข้ามาชุมนุมกัน เพื่อกีฬา

สาระสำคัญอีกประการหนึ่งในการเอากีฬาและพลศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา ตามแนวความคิดของฌูแบร์แตง คือ ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีดุลยพินิจ และการแสดงออกด้วยตัวเอง

คำขวัญของกีฬาโอลิมปิก ฌูแบร์แตง ได้แนวความคิดมาจากบาทหลวงแห่งเพนซิลวาเนีย ในช่วงก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 3 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในการแสดง

ปรากฏการณ์ว่า "สิ่งสำคัญในกีฬาโอลิมปิก ถึงจะได้ชัยชนะไปก็ไม่มากนัก เหมือนกับที่ได้ร่วมการแข่งขัน" (The important thing in the Olympic Games is not so much to have been victorious as to have taken part) ซึ่งต่อมา กูแบร์แตง ได้ปรับปรุงแนวปรากฏการณ์เป็นคำขวัญกีฬาโอลิมปิกโดยสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมาจนถึงปัจจุบัน คือ สิ่งสำคัญที่สุดในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก มิใช่อยู่ที่การเอาชัยชนะ แต่อยู่ที่การมีส่วนร่วม เช่น เกี่ยวกับสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต มิใช่อยู่ที่ความมีชัย แต่อยู่ที่การต่อสู้ สาระสำคัญมิใช่อยู่ที่ชัยชนะในการต่อสู้ แต่อยู่ที่การต่อสู้อย่างดี (The most important thing in the Olympic Games is not to win but to take part, just as the most important thing in life is not the triumph but the struggle. The essential thing is not to have conquered but to have fought well)

ชาญ มนุธรรม (2525 : 5) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การกีฬาทุกประเภทนั้น มีผลดีต่อนักเรียนอย่างมาก ทั้งผลดีในด้านสุขภาพพลานามัยและในด้านการฝึกฝนตนเอง ให้เป็นผู้มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา คือ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้จักให้อภัย ตลอดจนการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีวินัย มีความสามัคคีและมีคุณธรรม. . .

วิรัช กมูทมาศ (2529 : 12) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

"ให้รู้จักการเล่นกีฬาที่ดี มีคุณธรรมประจำใจ มีระเบียบวินัย มีจิตใจสูง รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ให้อภัย มีความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้ที่ได้ชื่อว่ามีการศึกษา ควรจะได้รับการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ที่จะได้มีโอกาสแสดงความสามารถให้บุคคลอื่นได้รู้เห็น อันเป็นการเผยแพร่วิชาพลศึกษามากยิ่งขึ้น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและเยาวชนทั่วไป"

อรุณ ปรีดีติลล (2524 : 8) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

"การแข่งขันกีฬาเป็นการพัฒนาสุขภาพทางกายและจิตใจ ให้รู้จักระเบียบวินัย และทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความแข็งแกร่ง อดทน มีน้ำใจ ผู้ที่ลงสนามต้องมีความพร้อมที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เอาชนะใจตนเอง คู่แข่ง และผู้ชม เป็นการสร้างสมคุณธรรมและความสามัคคี รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ให้อภัย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ"

บุญสม มาร์ติน (2524 : 9) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . ผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา จะต้องเป็นคนใจคอหนักแน่น ไม่เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ ยามแพ้ก็ต้องยอม เขา ยามชนะก็เอา แต่ไม่ฮึกเหิม ต้องระลึกเสมอว่า การแข่งขันกีฬา เป็นเครื่องเชื่อมโยงความสามัคคี ทรายใดที่นักกีฬาขาดคุณสมบัติเหล่านี้ ทรายนั้นการพลศึกษายังจัดไม่ได้สมบูรณ์เท่าที่ควร. . .

สำออง พ่วงบุตร (2529 : 10) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

"ใจรักสมัครเล่น เป็นระเบียบ
เมื่อใดผิดเราแก้ เมื่อแพ้เรายอม
แล้วฝึกซ้อมใหม่"

ชัยวัฒน์ ทูตะเจริญ (2524 : 11) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การกีฬาเป็นการพัฒนาบุคคล นอกเหนือจากการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้จักการให้และการรับ ยังเป็นการปลูกฝังความสามัคคีกลมเกลียวและความเป็นหนึ่งใจเดียวกัน ดังปรากฏในสายตาของท่านขณะนี้ จึงสมควรได้รับการยกย่องและสรรเสริญเป็นอย่างดี. . .

สำรวย พึ่งประสิทธิ์ (2524 : 11) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การกีฬาเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาจิตใจให้เป็นบุคคลผู้มีคุณค่า มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักอภัยและเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยให้สมบูรณ์ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ. . .

อนันต์ มีขำนะ (2524 : 13) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การกีฬาเป็นการฝึกอบรมและพัฒนาคนให้สมบูรณ์พร้อม ทั้งร่างกายและจิตใจ นักกีฬาที่ดี จึงเล่นกีฬาด้วยจิตใจและวิญญาณของนักกีฬา ไม่ควรมุ่งแต่การแพ้ชนะเป็นสำคัญ. . .

ชัยยา พุนศิริวงศ์ (2524 : 13) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การเล่นกีฬานอกจากจะให้ประโยชน์ในการสร้างและพัฒนาพลานามัยของผู้เล่นให้แข็งแรงสมบูรณ์แล้ว ยังเป็นการช่วยสร้างทัศนคติ พัฒนาบุคลิกภาพ ความมีน้ำใจ สร้างคุณธรรมและคุณค่าทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีในชาติอีกด้วย. . .

จรัญญา พึ่งแสง (2524 : 14) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การแข่งขันกีฬา ไม่ได้มุ่งแข่งขัน เพื่อให้แพ้ชนะเท่านั้น แต่เป็นการปลูกฝัง
ความสามัคคี มีน้ำใจซึ่งน้ำใจนั้นจะต้องเป็นน้ำใจนักกีฬา. . .

ศักดา อ้อพงษ์ (2521 : 10) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การมีน้ำใจนักกีฬาในสนามแข่งขัน ทำให้การแข่งขัน เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อย เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจ เกิดความสามัคคีในหมู่
นักกีฬา. . .

เกตุ ดวงพิบูล (2521 : 16) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . คตินิยมในการแข่งขันกีฬาที่สำคัญประการหนึ่งนั้น ถือกันว่า "กีฬาทำให้
คนเป็นคน" การกีฬาเป็นการพัฒนาคุณภาพของคน ให้มีพลานามัยสมบูรณ์ ฝึกคน
ให้มีวินัยและ เสริมสร้างความสามัคคี ฝึกคนให้รู้จักทำงานร่วมกัน ให้รู้จักเคารพ
กฎและกติกา ให้รู้จักแพ้ รู้จักชนะและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน. . .

ประมูล จันทรจำนง (2521 : 16) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . กีฬานอกจากพัฒนาทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตแล้ว ยังมีส่วน
สำคัญให้คนทำอะไรโดยยึดกติกา ก่อให้เกิดความสามัคคี. . .

สำราญ โนนทวงศ์ (2521 : 17) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การที่จะฝึกคนให้เล่นกีฬาได้แก่นั้น เป็นเรื่องซึ่งจะทำได้ไม่ยากนัก
แต่การที่จะฝึกคนให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬาโดยแท้จริงนั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้โดย
ยากยิ่ง. . .

ชาญ กาญจนาลพันธุ์ (2521 : 17) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . การกีฬา พัฒนาสุขภาพ พลานามัย ระเบียบวินัย และความสามัคคี

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2525 : 13) ได้กล่าวถึงกีฬากับคุณธรรมไว้ดังนี้

. . . ต้องการที่จะให้กีฬาเป็นเครื่องมือปั้นคน "ให้เป็นคน" ความหมายคำว่า
"คน" โดยสมบูรณ์ หมายถึง ผู้มีจิตใจสูง รู้จักเสียสละ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักแพ้
รู้จักชนะ รู้จักอภัย มีสติสัมปชัญญะ มีทริโอตบปะ มีความประพฤติเรียบร้อย
มีระเบียบวินัย สุภาพอ่อนโยน มีมารยาทอันดีงาม และเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา. . .

สุวรรณ เพชรนิล. (2529 : 1-3) ได้กล่าวถึง คุณธรรม 5 ทรงห่วงใยการศึกษาของชาติ" ไว้ว่า

"ในที่นี้จะขอพิจารณา เน้นหนัก เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพและจริยธรรมของผู้ได้รับการศึกษา เป็นสำคัญ สิ่งที่ต้องค้ำประมุขของชาติ และองค์ประมุขของพระศาสนา ทรงแสดงความห่วงใย ออกมาปรากฏอย่างชัดเจนที่สุดนั้น เป็นบุคลิกภาพทางสภาพจิต เป็นบุคลิกภาพนามธรรม ซึ่งเรียกว่า คุณธรรม คุณสมบัติ ค่านิยม เป็นต้น และบุคลิกภาพที่ปรากฏ เป็นจริยธรรมทางสังคม เมื่อผู้ได้รับการศึกษาไม่เห็นห่างพระศาสนา มีคุณธรรม ถูกต้องดีงาม มีค่านิยมถูกต้อง ย่อมประพฤติมั่นคงอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อผู้ได้รับการศึกษาเห็นห่างจากพระศาสนา ขาดคุณธรรม มีทัศนคติผิด มีค่านิยมผิด ไม่ถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นฐานดำเนินชีวิต การศึกษาของชาติอยู่ในฐานะเป็นอบายมุข คือ เป็นเรื่องเกือกูลความหายนะไป ผิดวัตถุประสงค์ ผิดพระราชประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างน่าเสียดายเป็นที่สุด. . . เป็นที่น่าสังเกตว่าการศึกษาที่ให้แต่วิชาการอย่างเดียวเท่านั้น สำหรับบรรลุเป้าหมายการเลี้ยงชีพเท่านั้น ซึ่งเป็นเป้าหมายที่จะทำให้คนประเสริฐมิได้ ความประเสริฐของมนุษย์เรา อยู่ที่การเข้าถึงการมีคุณธรรม การประพฤติดีงามต่อกัน. . . คนที่ไม่มีคุณธรรมดำเนินชีวิตจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่คล่องหรือโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากโกงได้มากและโกงอย่างพิสดารมากขึ้น. . . การศึกษาช่วยอะไรเขาไม่ได้ เมื่อเขาได้รับการศึกษาในระดับสูง แต่เขาไม่มีคุณธรรมสำหรับดำรงชีวิตที่เหมาะสมในสังคม. . . น่าจะถึงเวลาแล้วที่ผู้รับผิดชอบการศึกษาของชาติทุกระดับชั้น จะพึงทำความเข้าใจกันให้ชัดเจนว่า การศึกษาคือการบริหารความรู้ และการฝึกฝนคุณธรรม การบริหารทางคุณธรรมนำจะมีความสำคัญถึงครึ่งหนึ่งของการศึกษาทั้งหมด การบริหารทางคุณธรรมมีความสำคัญควบคู่กับการบริหารการศึกษา อย่างแยกจากกันไม่ได้ เพราะถ้าศีลธรรมไม่กลับมา การศึกษาก็ไม่ดีเท่าที่ควร. . . ลายพระหัตถ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ปรากฏข้อความสนองพระราชดำริเป็นใจความตอนหนึ่งว่า . . . ผู้ได้รับการศึกษาน้อย แต่เข้าใจผิดสำคัญตัวว่ามีสติปัญญาและไม่เป็นจริงอย่างที่ตัวสำคัญ ประพฤติอวดตัว ปราศจากคุณธรรม จัดว่าเป็นอบายมุขอย่างยิ่ง . . . สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ พระองค์นั้น ถวายพระพรตตอนหนึ่งว่า เห็นสมควรเพิ่มความรู้ทางพระพุทธศาสนาเข้าทุกระดับชั้น เพื่อผู้เรียนจะได้ใส่ใจเป็นอุบายให้ฝึกฝนในคุณธรรม อันจะนำคนให้ประพฤติดี มีคุณธรรม. . . "ความรู้เกิดขึ้นแก่คนพาล มีแต่หายนะฝ่ายเดียว"

กอง วิสุทธิธรรม (2522 : 7-8) ได้กล่าวถึงน้ำใจนักกีฬาไว้ว่า

"น้ำใจนักกีฬาควรมีคุณธรรมเหล่านี้รวมอยู่ด้วย กล่าวคือ การไม่เห็นแก่ตัว มีความยุติธรรม บังคับใจตนเองให้ประพฤติตนด้วยกาย วาจา ใจ"

บุญสม มาร์ติน (ม.ป.ป. : 1-3) ได้กล่าวถึงจริยธรรมไว้ในเอกสารเรื่อง
จริยธรรมกับการพลศึกษา ว่า

. . . จริยธรรมกับการพลศึกษาว่าในเรื่องการศึกษานั้น เรารู้กันอยู่ว่ามีเรื่องของผู้ที่ศึกษาจริยศึกษาและพลศึกษา จริยศึกษากับพลศึกษามีความเกี่ยวกันแต่ทั้ง 3 องค์เกี่ยวกันทั้งนั้น เราทั้งหลายมีหน้าที่ที่จะดำเนินการในองค์การที่เรียกว่าพลศึกษา เป้าหมายเพื่อที่จะให้เยาวชนและประชาชนของชาติ ได้อาศัยทางด้านพลศึกษา ทำให้เขาเป็นคนดี ที่มีประโยชน์ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ พลศึกษานั้น เครื่องมืออันสำคัญคือ การกีฬา ส่วนจริยธรรมนั้นคืออะไร เรารู้ว่าธรรมะคือ คำสั่งสอนที่ทำให้เราประพฤติตนอยู่ในกรอบแห่งความดี ธรรมะมีอยู่หลายอัน วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม จริยธรรมคือมารยาทอันดีงาม พลศึกษามีส่วนหรือไม่ในเรื่องของจริยธรรม บางทีเราเข้าใจว่าอาศัยคำสั่งสอนจากศาสนา คนที่ไม่มีศาสนา อาจมีจริยธรรมได้ ถ้าต้องการอบรม แนะนำ ชี้แจงให้เข้าใจ เรื่องของมารยาท ทำให้คนมีจริยธรรมได้ ฉะนั้น เรื่องนี้เราต้องเอาเกี่ยวข้อด้วยว่า จริยธรรมกับพลศึกษานั้นสัมพันธ์เกี่ยวข้องเกื้อกูลกันได้อย่างไร การพลศึกษาซึ่งเรียกว่าการกีฬา เป็นเครื่องมืออัน ความสำคัญอยู่ที่การออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์ ตรงนี้ที่จริยธรรมเข้ามาในการที่จะให้คนมีจริยธรรม

เราชาวพลศึกษานั้นต้องมีความสำคัญคือ น้ำใจนักกีฬา คนที่มีน้ำใจนักกีฬานั้น เวลาเล่นกีฬา ต้องเล่นอย่างจิตใจสะอาด ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันสำคัญของน้ำใจนักกีฬา ซึ่งมีตั้งแต่ ตีใจ เสียใจ น้อยใจ เจ็บใจ กลุ้มใจ ฯลฯ ในน้ำใจนักกีฬานั้น หลักสำคัญ คือ

1. ใจสะอาด เป็นผู้ซึ่งไม่เคยคิดร้าย ไม่เคยมุ่งร้าย ไม่คิดที่จะเอาเปรียบ ต้องพร้อมไปด้วยคุณธรรม ใจซึ่งไม่มุ่งร้ายไม่เอาเปรียบ ไม่ฉวยโอกาส ในขณะที่อีกฝ่ายไม่มีโอกาส การแข่งขันกีฬานั้น ทุกคนต้องหวังชนะ ต้องชนะด้วยการเล่นที่ซอบด้วยกติกา

2. ใจกว้าง ต้องการให้เห็นว่านักกีฬามีจริยธรรม มีโอกาสที่จะช่วยคนอื่นเขาได้ ต้องช่วยเหลือทุกเมื่อ เวลาเล่นในทีมเดียวกันต้องมองหาหนทางที่จะให้เพื่อนของเราได้โอกาสทำประโยชน์อย่างดีที่สุด ถึงแม้เล่นเป็นคู่ต่อสู้กัน ก็ไม่ทำอะไรที่แสดงว่าใจแคบ

3. ใจจริง ต้องมีความจริงใจ ไม่เหลวไหล ทำอะไรต้องทำจริงแล้วไม่ต้องกลัว ถ้ากลัวก็ไม่ต้องทำ เราต้องมีความรู้ลึกจริงใจ

4. ใจเย็น ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา มีจริยธรรมอันดี ต้องไม่ตัดสินใจอะไรด้วยอารมณ์ เพราะมันจะสะดุ้งด้วยความแค้น ถ้าเอาธรรมะเข้าแทรก จะทำให้สบายใจ การใจเย็นต้องเย็นใจจริง ๆ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ถ้าทำอะไรไม่สำเร็จ ก็อย่าท้อถอย ต้องพยายามคิดอ่านตัดสินใจแน่วแน่

5. **ใจสนุก** ต้องเป็นคนที่ร่าเริง ผ่องใสตลอดเวลา เรามีจริยธรรม มีน้ำใจ นักกีฬา เราก็ต้องฝึกหัดตนเองว่า จะต้องพยายามหาหนทางเอาของเหล่านี้ไปให้ แก่คนอื่น เราต้องฝึกหัดตนเองว่า จะต้องพยายามสิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่สามารถจะ ทำได้นั้น ไม่ใช่อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่อุปสรรค เราต้องถือว่าปัญหาที่เกิดขึ้น อยู่นั้น เป็นสิ่งท้าทายความสามารถของเรา เราต้องรู้จักแก้ไข อย่างแก้ตัวและ ต้องหาทางแก้ไขปัญหาให้ได้เสมอ อย่างยอมแพ้

นอกจากนี้ ท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มีน้ำใจนักกีฬา นั่นคือ ต้องเป็นผู้ ที่เคารพในกติกา มีท่วงทีที่เป็นมิตรกับผู้อื่น แม้แต่คู่แข่งชั้นของตนเอง เคารพเชื่อ ฟังในคำตัดสิน ไม่ว่าผลจะแพ้หรือชนะ ไม่ดีใจหรือเสียใจเกินไป. . .

สำรวย ไชยยงศ์ (2508 ก : 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมพลศึกษา ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคคล ในบทความเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษา" มีสาระสำคัญ โดยย่อ ดังนี้

. . . โลกสมัยใหม่นิยมยกย่องบุคคลที่เข้มแข็ง มีคุณธรรมสูง ทำประโยชน์ให้ ส่วนรวม เสียสละ เป็นนักประชาธิปไตย วิธีที่ฝึกฝนอบรมเยาวชนให้ได้ผลดีที่สุด คือ การกีฬา เพราะกีฬาช่วยให้มีบุคลิกดี สง่า แข็งแรง มีสมรรถภาพจิตใจสูง มีความริเริ่มดี เป็นนักประชาธิปไตยที่แท้จริง มีความเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลา รู้จักรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักอดทน มีความเพียรพยายาม รู้จักอภัย การที่จะปลูกฝังเยาวชนให้รู้จักกีฬา เป็นงานของชีวิตและได้ปฏิบัติสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดคุณธรรมดังกล่าวแล้ว จะต้องใช้เวลาและจะต้องมีโอกาสได้ รับการฝึกฝนอบรมมาตั้งแต่เด็ก ๆ จึงจะได้ผลจริง. . .

ชูจิตต์ รัตตสาร และคณะ (2509 : 54-56) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของนักกีฬาและ ของเจ้าหน้าที่กีฬา ไว้ดังนี้

1. ควรเชื่อฟัง ปฏิบัติตามความมุ่งหมายและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด
2. ควรจะนับถือคู่แข่งชั้น เจ้าหน้าที่ในการแข่งขัน ทั้งก่อน ในระหว่างและ หลังการแข่งขัน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ควรจะรักษาทัศนคติที่ถูกต้อง ของประชาชนที่มีต่อนักกีฬาไว้เสมอ
3. ควรจะควบคุมอารมณ์ได้เสมอ ทำใจให้สงบ ไม่ตื่นเต้นง่าย และวางตัว ให้มีสง่าภาคภูมิ ใช้กำลังความสามารถทั้งหมดเพื่อเอาชัย สามารถขจัดความ ท้อถอย ซึ่งมักจะตามมากับความผิดหวังหรือขจัดความ อี้อวดตนเองที่ตามมากับ ความผิดหวังหรือขจัดความ อี้อวดตนเองที่ตามมากับความสำเร็จ ผลรางวัลที่ นักกีฬาได้รับคือความรู้สึก เป็นสุขและความสุขที่ได้รับก็ เป็นผลมาจากความพยายาม ที่เขาทำ

ส่วนหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กีฬา ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ต้องเผชิญกับหน้าที่ทางกายและทางจริยธรรมและต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าคนเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบนั้น มีหน้าที่โดยเฉพาะที่จะรักษาอุดมคติแห่งการสมัครเล่น ซึ่งถ้าปราศจากอุดมคตินี้เสีย การกีฬาอย่างอื่นจะสูญเสียคุณค่าที่สำคัญ
2. จะต้องเข้าถึงคุณธรรม คติของสังคม เกี่ยวกับการเล่นกีฬาในยามว่างและนอกเหนือจากความเข้าใจในการกีฬา ควรพยายามสร้างสรรค์กลุ่มที่ตน เองดูแลอยู่ให้มีรากฐานกว้าง ๆ เรื่องความสามัคคี
3. ในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ควรมีความคิดส่งเสริมพัฒนาการของมนุษย์ โดยอาศัยกีฬาเข้าช่วยให้ทุกคน เล่นกีฬาอย่างซื่อตรง ดังนั้นจึงจะช่วยให้ความมุ่งหมายของการกีฬา พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นบริการแก่มนุษย์และเพื่อความสันติสุข

สำหรับการแข่งขันกีฬานั้น

. . . การแข่งขันกีฬานั้นวันจะไม่เป็นระเบียบยิ่งขึ้น มีบ่อยครั้งที่ประชาชนคนดูต้องนั่งทนดูการคดโกงในการเล่นของกีฬา ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะเป็นเครื่องทำลายทัศนคติที่ดีของการกีฬาให้หมดไปเสีย เป็นหน้าที่ของสภาการควบคุมการกีฬานานาชาติ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมกีฬาทั่วโลกจะพิจารณาแก้ไขและจำเป็นอย่างมากที่ควรจะต้องตั้งกฎข้อบังคับใหม่ ๆ ขึ้น โดยคำนึงถึงความต้องการทางสังคมและความก้าวหน้าของมนุษย์. . .

สำรวจ ไชยรงค์ (2508 ข : 34) ได้กล่าวถึง "กีฬาฟุตบอล" ในบทความเรื่องครูพลศึกษากับโลกปัจจุบัน ไว้ว่า

. . . นักเรียนชอบกีฬาที่มีลูกบอลมากที่สุด เพราะฟุตบอลไม่ต้องลงทุนอะไรเลย เพียงมีลูกบอลลูกเดียวที่วางตรงไหนก็เล่นได้ แต่งกายอย่างไรก็เล่นได้ ไม่มีรองเท้าก็เล่นได้ ไม่จำกัดจำนวน จะข้างละกี่คนก็เล่นได้ เขตสนามก็ไม่ต้องกำหนด ไม่จำเป็นต้องสร้างอุปกรณ์ใด ๆ เลย จะใช้อะไรไว้เป็นประตูก็ได้. . .

"ปัญหาด้านคุณธรรมของผู้เล่นและผู้ตัดสิน ในการแข่งขันบาสเกตบอล"

เหตุการณ์ในการแข่งขันบาสเกตบอลที่เกิดความวุ่นวาย อันเกี่ยวข้องกับการเล่นออกทางด้านคุณธรรมของผู้เล่นและผู้ตัดสิน เช่น การแข่งขันบาสเกตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ของสมาคมบาสเกตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีการถ่ายทอดโทรทัศน์ทุกวันเสาร์ ได้กระตุ้นให้แฟนกีฬาประเภทนี้มีมากขึ้น รวมทั้งนักบาสเกตบอลก็มีความกระตือรือร้นและแสดงฝีมือกันสุดเหวี่ยง เพื่อเอาชนะคู่แข่งกัน แต่มีอยู่จุดหนึ่งที่น่าสังเกตุจากการแข่งขันคือ การแสดงตัวเป็นดาราและการเล่นที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ และบางครั้งได้แสดงออกซึ่งความไม่มีน้ำใจนักกีฬา การแสดงตัวเป็นดารา อาจจะสืบเนื่องมาจากทางคณะกรรมการจัดการแข่งขัน ได้ตั้งรางวัล

ไว้ว่า หากคนไหนทำคะแนนได้ยอดเยี่ยมหรือว่าสูงสุดในปีนี้ ก็จะได้ถ้วยเกียรติยศ เป็นรางวัล . . . การที่ตั้งรางวัลให้ผู้ที่ทำคะแนนสูงสุด จึงเสมือนกับการเห็นแก่ตัวของบางคน และบางทีม เมื่อคนไหนต้องการทำคะแนนมาก จึงต้องลงแข่งขันมาก และนานกว่าคนอื่น ดังนั้นตัวสำรองที่จะลงเล่นบ้าง จึงไม่มีทางที่จะลงอวดฝีมือ ส่วนการเล่นที่รุนแรงในระยะหลัง ๆ ถึงกับเกิดชกต้อยในสนามเหมือน เมืองเถื่อน แฟนบาสเกตบอลได้เห็น เป็นความต่างพร้อยของกีฬาบาสเกตบอลอย่างอดสูใจยิ่ง โดยเฉพาะทีมศรีประสิทธิ์กับทีมดับเพลิง และครั้งล่าสุด การเล่นที่รุนแรงระหว่างธนาคารไทยพัฒนากับธนาคารกรุงเทพ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2515 การเล่นของคู่นี้หวังจะเข้ารอบสุดท้าย . . . การเล่นที่รุนแรงถึงลูกถึงคน ทำให้เกิดการปะทะกันบ่อยครั้ง กรรมการทั้งสองต้องทำหน้าที่อย่างหนัก เสียงนทหวิดเป่าฟาวล์ อยู่ตลอดเวลาเล่น หนักทั้งในเกมส์และนอกเกมส์ ทั้งสองฝ่ายหวิดเกิดชกต้อยกัน หากกรรมการห้ามไม้ทันและในที่สุด โค้ชทีมธนาคารกรุงเทพก็ประท้วงการตัดสินของกรรมการ แฟนบาสเกตบอลที่อยู่ภายในสนามและทางโทรทัศน์ คงเห็นสภาพภายในสนามโดยทั่วกันแล้ว ภาพนั้นฟ้องตัวเองว่าใครทำอย่างไร และใครผิดใครถูก ผมเชื่อว่ากรรมการทั้งสองท่านได้ทำหน้าที่ดีที่สุดในแล้ว . . . (โพธิ์ ท่าพระจันทร์ 2515 : 11)

เกี่ยวกับความปลอดภัยกับการกีฬา สวัสดิ์ เลขยานนท์ ได้กล่าวไว้ในเอกสารเรื่อง "การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่" ว่าการเล่นกีฬา เป็นการส่งเสริมความแข็งแรงของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้จิตใจยาวนาน หากอุบัติเหตุต่าง ๆ เกิดขึ้นในขณะที่เล่นกีฬา ก็ย่อมเป็นสิ่งบั่นทอนสุขภาพทางกาย ฉะนั้นความปลอดภัยทางกีฬา จึงจำเป็นที่ต้องหามาตรการป้องกันตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น นักกีฬาทุกคนพึงมีความเชื่อเสียตั้งแต่เริ่มแรกว่า การกีฬานั้น เป็นการแสดงออกซึ่งความอดทน ความสามารถในเชิงกีฬาอย่างเต็มที่ และแสดงออกทางคุณธรรมทางจิตใจอย่างสูงของผู้เล่นกีฬานั้น ๆ ไม่ใช่เล่นกีฬาเพื่อการแสดงออกซึ่งความบ้าระห่ำ ขาดทักษะ ไหวพริบทางกีฬา เล่นตามเสียงเชียร์ ซึ่งผลคือความบาดเจ็บ แขนขาหัก พิการทุพพลภาพ ซึ่งหาได้เป็นจุดประสงค์ขั้นสุดท้ายของการกีฬาไม่ การเล่นกีฬา เพื่อกีฬา ผู้เล่นกีฬาต้องรู้จักปฏิบัติตนง่าย ๆ เพื่อความปลอดภัยจากอุบัติเหตุของกีฬาประเภทนั้น ๆ

ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย ได้จัดเสนอความรู้สู่ประชาชน เกี่ยวกับการบาดเจ็บทางกีฬา พอสรุปได้ว่า

ชัยชนะในการแข่งขันกีฬาในปัจจุบัน มีความหมายไม่เพียงทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้แสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์แล้ว แต่ยังหมายถึงลากยศชื่อเสียงที่จะติดตามมา ขณะเดียวกัน การพ่ายแพ้กลับก่อความรู้สึกว่าเป็นเรื่องน่าอับอาย การแข่งขันกีฬาจึงทำกันอย่าง

เอาเป็นเอาตายยิ่งขึ้น แข่งขันกันอย่างเคร่งเครียด จนไม่คำนึงถึงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น จะนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งในด้านร่างกาย คือ การบาดเจ็บ ทูพผลกระทบหรือถึงแก่ชีวิต ในด้านจิตใจคือ ความทุกข์ทรมาร

สถิติของศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ได้แสดงให้เห็นสถิติการบาดเจ็บของนักกีฬา ประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2524-2526 ดังนี้ ฟุตบอล 955 คน บาสเกตบอล 388 คน รักบี้ฟุตบอล 73 คน

1. สถิติการบาดเจ็บจากกีฬาฟุตบอล แบ่งตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (จำนวนนักกีฬา 955 คน)

ส่วนที่บาดเจ็บ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็นร้อยละ
หัวเข่า	482	46.9
ข้อเท้า	168	16.4
ต้นขา	87	8.5
หลัง	77	7.5
ปลายขา	42	4.1
เท้า, นิ้วเท้า	43	4.2
หัวไหล่	25	2.4
มือ, นิ้วมือ	24	2.3
ข้อมือ	16	1.6
ข้อศอก	14	1.4
ตะโพก	15	1.5
ทรวงอก, แขนอก	5	0.5
ช่องท้อง, หน้าท้อง	7	0.7
เชิงกราน	12	1.2
ขาหนีบ	5	0.5
ต้นแขน	3	0.3
ศีรษะ, ใบหน้า	2	0.2
รวม	1,027	

2. สถิติการบาดเจ็บจากกีฬารักบี้ฟุตบอล แบ่งตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
(จำนวนนักกีฬา 73 คน)

ส่วนที่บาดเจ็บ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็นร้อยละ
ต้นขา	15	19.0
หัวเข่า	13	16.5
ข้อเท้า	10	12.7
หัวไหล่	9	11.4
หลัง	7	8.9
มือ, นิ้วมือ	6	7.6
ปลายขา	5	6.3
ทรวงอก, แขนอก	4	5.1
ข้อมือ	3	3.8
เท้า, นิ้วเท้า	3	3.8
ศีรษะ, ใบหน้า	2	2.5
คอ	1	1.3
ตะโพก	1	1.3
รวม	79	

3. สถิติการบาดเจ็บจากกีฬาบาสเกตบอล แบ่งตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

(จำนวนนักกีฬา 388 คน)

ส่วนที่บาดเจ็บ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็นร้อยละ
หัวเข่า	135	32.5
ข้อเท้า	90	21.6
หลัง	40	9.6
มือ, นิ้วมือ	33	7.9
หัวไหล่	26	6.2
เท้า, นิ้วเท้า	27	6.5
ปลายขา	19	4.6
ข้อมือ	9	2.2
ต้นขา	9	2.2
ข้อศอก	6	1.4
ตะโพก	6	1.4
คอ	5	1.2
ปลายแขน	2	0.5
ทรวงอก, แขนอก	3	0.7
ข้อเท้า, หน้าข้อเท้า	3	0.7
เชิงกราน	1	0.2
ศีรษะ, ใบหน้า	2	0.5
ขาหนีบ	1	0.2
รวม	417	

เป็นที่เห็นได้ชัดว่า กีฬาบางชนิดที่ผู้เล่นต้องทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน หรือต้องปะทะกันแรง ๆ ขณะเล่น มักเกิดอุบัติเหตุรุนแรงได้บ่อย อย่างไรก็ตาม การเกิดอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา มีสาเหตุดังต่อไปนี้

ก. จากภายนอกตัวผู้เล่น

บุคคล

การแข่งขัน เป็นต้น เหตุของอุบัติเหตุจากภายนอกตัวผู้เล่นที่บ่อยที่สุดในกีฬาที่มีการปะทะ ซึ่งได้แก่

1. ตามกฎกติกาของการแข่งขัน เช่น การล้มแล้วไหลหลุด เพราะถูกรวบขาในรักบี้ฟุตบอล
2. การผิดกติกาของการแข่งขัน เช่น การเจตนาเตะคนแทนเตะลูกฟุตบอล
3. การจัดการแข่งขันไม่เหมาะสม เช่น อายุต่ำกว่ากันหรือสูงกว่ากันมาก ขนาดร่างกายต่างกัน ซึ่งถ้าเป็นกีฬาที่มีการปะทะ จะเห็นได้ชัดว่ามีการได้เปรียบเสียเปรียบ เพราะผู้ที่เล็กกว่า จะสู้แรงปะทะไม่ได้

หรือจากเหตุอื่น ๆ เช่น กรรมการที่ไม่ทันเกมอาจเป็นต้นเหตุให้นักกีฬาถือการวิวาทหรือกลั่นแกล้งกันหรือเล่นกันอย่างรุนแรงนอกกติกา นอกจากนั้น บางครั้งผู้ถือก็เป็นต้นเหตุของอุบัติเหตุในขณะแข่งขันกีฬาด้วย เช่น การขว้างปานักกีฬา

ข. จากตัวผู้เล่นเอง

1. การเล่นโดยไม่รู้กติกาที่ถูกต้องก็เป็นต้นเหตุของอุบัติเหตุได้ เพราะกฎกติกาต่าง ๆ ในกีฬา นอกจากจะตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น และให้เกิดความยุติธรรมในการแข่งขันแล้ว ยังเป็นการป้องกันอันตรายแก่ผู้เล่นอยู่ในตัวด้วย
2. การเล่นกีฬาโดยขาดสามัญสำนึก คือ มุ่งมั่นจะเอาชื่อเสียงหรือชัยชนะให้ได้ โดยไม่คำนึงถึงอันตรายอันอาจเกิดขึ้น เช่น การขาดสามัญสำนึกขณะเล่น ได้แก่ เมื่อเห็นว่าฝ่ายตรงข้ามชอบเล่นนอกกติกาและเล่นแรง ก็เล่นแรงตามไปโดยไม่หลีกเลี่ยงการปะทะ เคยรู้มาก่อนว่าการทำท่าทางอย่างนั้น จะทำให้เกิดบาดเจ็บ ก็ยังฝืนทำ

ในการป้องกันอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา สวัสดิ์ เลขยานนท์ (2519 : 14) ได้ให้ข้อเสนอแนะสิ่งที่ควรปฏิบัติ ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้ถึงหลักการเล่นกีฬาประเภทนั้น ๆ ให้รู้แจ้ง เห็นจริง ตลอดจนกติกาที่นั้น ๆ ด้วย

2. ควรแต่งกายให้เหมาะสม ถูกต้องตามแบบฉบับของกีฬาประเภทนั้น ๆ

ส่วนศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันอุบัติเหตุในการเล่นกีฬา ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีกรรมการที่มีประสิทธิภาพในการตัดสิน

2. ต้องมีความแม่นยำในกฎกติกาของกีฬา

3. การปรับปรุงแก้ไขกฎกติกาของบางกีฬา ที่เสี่ยงอันตรายให้มีความ

ปลอดภัยยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศ

พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์ (2516 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกีฬากับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยสุ่มตัวอย่างประชากรแบบธรรมดา จากโรงเรียนพิบูลย์วิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามทักษะทางกีฬาทั่วไปของจอห์นสัน (Johnson's Test of General Sports Skill) และแบบทดสอบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และผู้ที่มีทักษะทางกีฬาดำ จะมีการปรับตัวทางด้านสังคมต่ำด้วย ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา จึงควรฝึกให้นักเรียนได้มีทักษะทางกีฬาต่าง ๆ ให้มาก เพื่อให้นักเรียนนำทักษะที่มีอยู่เข้าร่วมเล่นกีฬาได้ และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมหมู่คณะได้

ฉนิทรชัย อินทราภรณ์ (2523 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะที่สำคัญของน้ำใจนักกีฬา" โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 120 ท่าน สรุปผลได้ว่า ลักษณะของน้ำใจนักกีฬาที่สำคัญ ต้องประกอบด้วย การรู้แพ้ การรู้ชนะ และการรู้ภัย การรู้แพ้ หมายถึง เมื่อแพ้ไม่พาลเกรง ไม่คิดอาฆาต ไม่อิจฉาริษยา ไม่แสดงความเสียใจออกนอกหน้ามากเกินไป ไม่เสียขวัญ ไม่โทษผู้อื่น หรือสิ่งต่าง ๆ แสดงความยินดี

และยอมรับความสามารถของฝ่ายชนะ การรู้ชนะ หมายถึง เมื่อชนะไม่เย้ยหยันหรือดูถูกเหยียดหยามฝ่ายแพ้ ทั้งทางวาจาและการกระทำ ไม่แสดงความดีใจออกนอกหน้ามากเกินไป พยายามเอาชนะโดยใช้ความสามารถของตนเอง ไม่ว่าจ้างหรือขอร้องให้ฝ่ายตรงข้ามยอมแพ้ พยายามเอาชนะด้วยกำลังใจและความสามารถทางร่างกายที่เหนือกว่า เห็นอกเห็นใจฝ่ายแพ้ การรู้จักยับยั้ง หมายถึง ให้อภัยซึ่งกันและกันในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

ซัชชัย โกมารทัต และคณะ (2524 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครู อาจารย์พลศึกษา ต่อการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาให้นักเรียน" โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากครู อาจารย์พลศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา 200 คน สรุปผลได้ว่าครู อาจารย์พลศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าวิชาพลศึกษา จะช่วยปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาให้นักเรียนได้ การปลูกฝังสามารถทำได้กับนักเรียนทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นอุดมศึกษาและครู อาจารย์ที่จะเป็นผู้ให้การปลูกฝัง ควรเป็นผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬาด้วย นอกจากนั้น ยังเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า คนที่รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย นับว่าเป็นคนมีน้ำใจนักกีฬาและผู้ดูกีฬา ก็สามารถแสดงออกถึงความ เป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาได้

สุเทพ ขุสิมา (2526 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักการศึกษา ครูพลศึกษาและบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับคุณธรรมที่เกิดจากการกีฬา" โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ชักการศึกษา 234 คน ครูพลศึกษา 164 คน และบุคคลทั่วไป 207 คน รวม 605 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งมีค่าความเที่ยงเป็น .92 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ คือ หาค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษา ครูพลศึกษาและบุคคลทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมที่เกิดจากการกีฬาในระดับเห็นด้วย ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมที่เกิดจากการกีฬาของครูพลศึกษา แตกต่างจากนักการศึกษาแต่ละบุคคลทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม โดยใช้การกีฬาเป็นสื่อในระดับเห็นด้วย ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม โดยใช้การกีฬาเป็นสื่อ ของครูพลศึกษา แตกต่างจากนักการศึกษาและบุคคลทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ต่างประเทศ

โบวีเยอร์ (Boveyer 1963 : 282-287) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดรวบยอดของนักเรียนในระดับ 4, 5 และ 6 ที่มีต่อน้ำใจนักกีฬา" โดยการเล่านิทานสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับน้ำใจนักกีฬา จำนวน 12 เรื่อง ที่เด็กยังไม่เคยฟังมาก่อน แล้วให้เด็กสรุปความหมายของน้ำใจนักกีฬานั้นว่ามีความหมายต่อตัวเด็กอย่างไรโดยอิสระ ผลปรากฏว่า การเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับน้ำใจนักกีฬา อาจจะช่วยหรือไม่ช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวเด็ก ก็ช่วยได้น้อยจนแทบจะวัดไม่ได้ และการเล่านิทานให้เด็กฟังเพียงครั้งเดียว ไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดเกี่ยวกับความหมายของน้ำใจนักกีฬาได้

ไรด์ (Ried 1965 : 77-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ค่านิยมในด้านคุณธรรมและน้ำใจเป็นสิ่งที่ควรนำมาสอนในห้องเรียนหรือไม่" โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นว่าจะเน้น เรื่องค่านิยมด้านคุณธรรมและน้ำใจในขณะสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยวิธีสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาชานติเอโก้ ด้วยการสุ่มตัวอย่างจากครูที่สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ จำนวน 105 คน เพื่อความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนค่านิยมด้านคุณธรรมและน้ำใจ ผลการศึกษาปรากฏว่า ครูมีความเห็นว่า ครูทุกคนควรสอนค่านิยมด้านคุณธรรมและน้ำใจให้แก่นักเรียน เพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น การสอนค่านิยมด้านคุณธรรมและน้ำใจนั้น ควรได้สอนในห้องเรียน ครูหมวดวิชาต่าง ๆ ก็ควรแทรกการสอนเรื่องนี้ไว้ในวิชาที่ตนสอนด้วย โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก มีความเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องสอนเรื่องนี้ในห้องเรียน การศึกษาได้ผลตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

สมิท (Smith 1978 : 4028-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินความมีน้ำใจของผู้ที่เป็นนักกีฬา และผู้ที่ไม่เป็นนักกีฬา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาาระดับ 7-12" โดยใช้แบบทดสอบฮาสกินส์ (Haskin Action-Choice) กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มผู้ชายที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา กลุ่มนักกีฬาหญิง และกลุ่มผู้หญิงที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา จำนวนกลุ่มละ 120 คน ผลการศึกษาพบว่า

- ผู้หญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าผู้ชาย
- ผู้ที่เป็นนักกีฬาและที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา มีระดับความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาไม่

แตกต่างกัน

- นักกีฬาหญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่านักกีฬาชาย

- ผู้หญิงที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา มีระดับความมั่นใจนักกีฬาสูงกว่าผู้ชาย ซึ่งไม่ได้เป็นนักกีฬา
- ประสบการณ์ในการแข่งขัน ไม่มีผลต่อการพัฒนาความมั่นใจนักกีฬาในแต่ละเพศ

แมคมาฮาน (McMahan 1979 : 4808-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้มีความมั่นคงและเชื่อถือได้" กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชายหญิง ระดับชั้น 10, 11 และ 12 จำนวน 667 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประเมินทัศนคติเกี่ยวกับน้ำใจนักกีฬา 48 ข้อ ซึ่งรวมพฤติกรรมทั้งทางบวกและลบที่เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬา 5 ประเภท คือ เบสบอล บาสเกตบอล ฟุตบอล กอล์ฟ เทนนิส และพฤติกรรมที่ไม่เฉพาะเจาะจงที่จะต้องเป็นการเข้าร่วมในกิจกรรมกีฬา ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการลดจำนวนแบบสอบถามจาก 48 ข้อ เหลือเพียง 27 ข้อ ในจำนวนแบบสอบถาม 27 ข้อนั้น ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ 10 ข้อ การเล่นอย่างยุติธรรม 9 ข้อ และความอ่อนน้อมและการรู้จักควบคุมตนเอง 8 ข้อ